

TISKOVINA

Poštšina plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 3,20 EUR

leto: XLV | december 2013 | številka: 12

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

Gozdarstvo • Gozdno-lesna veriga • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Šparovni kotiček

Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeja • Razširimo obzorja • Prgišče zgodovine

LESO
TEKA

Vztrajati ali spremeniti

Vztrajati pri določeni ideji, družbi, delu, cilju, v bivanjskem okolju, poslovnem sistemu v podjetju ... ali vse skupaj spremeniti, sta večni vprašanji, ki sta v obdobju človekovega življenja nenehno prisotni predvsem v družbi in poslovnih sistemih. Vztrajnost je prav gotovo pozitivna lastnost in je odločilnega pomena za uspeh in doseganje zastavljenih ciljev. Vztrajati za vsako ceno pa dolgoročno lahko pomeni tudi neuspeh in razočaranje. Da se temu izognemo, so v življenju, v družbi in poslovnih sistemih nujno potrebne spremembe. Odločitev, da nekaj spremenimo, je vedno težka, zahteva ogromno energije, povzroča lahko nezadovoljstvo in v prvi fazi navadno ne daje pozitivnih rezultatov. Če je sprememba nepremišljena in slabo pripravljena, je verjetnost, da ne bo sprejeta, toliko večja.

Poslovni sistem je kot naravno bitje, ki je samostojno, enkratno in neponovljivo, deluje po naravnih zakonih, ki so dolgoročno uravnovešeni. Tudi za poslovne sisteme je pomembna dolgoročna stabilnost.

V GG Slovenj Gradec smo pred več kot desetimi leti postavili strategijo podjetja z razvojem vrednostne verige lesa. Tako smo povezali trajnostno, večnamensko in sonaravno gospodarjenje z gozdovi in žago v Otiškem Vrhu ter predelavo lesa v Radljah, organizirali in postavili proizvodnjo in prodajo lesenih objektov Lesoteka hiše ter vzpostavili trgovsko mrežo Lesoteka trgovine.

V tej gozdno-lesno predelovni verigi, ki jo imenujemo od gozda do hiše, torej vztrajamo in spreminjamo ter dodajamo posamezne člene v verigi s ciljem, da dosežemo dolgoročno stabilnost podjetja in varnost zaposlenih. Gozdarstvo, ki je bilo v preteklosti zdaleč najmočnejši člen, bodo novi zakonodajni pogoji, predvsem na področju izvajanja del v državnih gozdovih, v prihodnjem letu doletele največje spremembe.

Primarna predelava lesa je v tej tržni situaciji, ko imamo visoke stroške in produkte, ki teh stroškov ne pokrivajo, zrela za spremembe, kajti vztrajati pri obstoječem

poslovnem sistemu lahko pomeni ogrožanje dolgoročne stabilnosti podjetja. Potrebne so organizacijske, tržne in tehnološke spremembe, in to kmalu.

Trgovina lesnih proizvodov in polizdelkov, pridobivanje energija iz lesa ter izdelava končnih produktov iz lesa kažejo v tem času neko stabilnost in dolgoročno perspektivo v gozdno-lesni verigi in videti je, da je smiselno te člene negovati in vztrajati pri njihovem razvoju.

V vsakem poslovnem sistemu so ljudje tisti, ki vztrajajo in spreminjajo dolgoročne cilje in delovne navade. Toda brez učinkovite komunikacije, visoke stopnje zaupanja, medsebojnega korektnega sodelovanja, konstruktivnega reševanja konfliktov in medsebojne pomoči sta vztrajnost in uvajanje sprememb neproduktivna.

V prihodnjem letu vam želim čim več pozitivne vztrajnosti in uspešno uvajanje sprememb tako na osebnem, družinskem kot družbenem področju.

Silvo Pritrznik, univ. dipl. inž. gozd.,
direktor GG SG

Gozd in družbena skupnost

Drevo je simbol trdnosti in neomajnosti. S svojimi koreninami je trdno zasidrano v tla, da se hrani in da vzdrži vetrove in viharje z vseh strani neba, težak južni sneg in še kaj. Drevje še ni gozd. Gozd je funkcionalna skupnost vseh živih bitij in neživega okolja, ki je sicer energetsko odprta, vendar ima sposobnost samoregulacije. Videz in vsebino, torej življenje, mu daje vsako živo bitje posebej. Narava s svojimi zakoni skrbi predvsem za skupnost, ne za posameznika. Rastlinske združbe stalno potujejo skozi čas in prostor, in sicer tako, da odložijo svoj up v bodoče življenje v obliki velikega števila semen. Seme odnese veter ali ptič v kljunu in le tako dolg je korak naslednje generacije. Tisočletja za nekaj korakov. Ko v takšni združbi odpovedo sposobnosti samoregulacije ali ko človek preveč poseže vanje, se poruši ravnotežje stoletne

stabilnosti. Tega smo se že naučili, zato v gozdove posegamo zmerno, v duhu sonaravnosti.

Nekaj podobnosti je med rastlinskimi združbami in človeško družbo, le časovni in prostorski horizonti so drugačni. In mobilnost ljudi, v tem je bistvena razlika. Kot družba pa vendar pomenimo toliko kot posamezniki, ki jo sestavljamo. Družbena pravila in zakoni oblikujejo predvsem skupnost, čeprav naj bi varovali tudi posameznika. Tako kot to analogno velja za gozdne ekosisteme. Če smo ob osamosvojitvi doživeli vihar, ki je v veliki meri porušil našo stabilnost, so vendarle bili dani novi pogoji za oblikovanje nove družbene skupnosti, ki je odvisna predvsem od nas samih, podobno kot pri pionirskem gozdu, v katerem se oblikujejo pogoji za novo življenje in razvoj. V tem pa je naša težava. Zamudili smo zgodovinsko priložnost, da bi si življenje oblikovali v okvirih družbenih norm, ki veljajo za razvite družbene skupnosti. Dovolili smo posameznikom, in jim še dovoljujemo, da rušijo družbeno skupnost v smer nestabilnosti, v družbo brez perspektive. Porušili smo si sposobnost družbene samoregulacije. Kako popraviti nastalo škodo? Podobno kot pri gozdu po viharju, brez velikih vlaganj to ni mogoče. In že vlagamo: svoj standard, nesmiselno varčevanje, manjšanje socialnih pravic, brezposelnost in še kaj. Le da pri nas v času po osamosvojitvi ni bilo viharja, ni bilo nekoga, ki bi mu naprtili krivdo. Dovolili smo, da nam je peščica posameznikov ukradla zgodovinsko neizpolnjene sanje. To počnejo tudi danes, čeprav ni ostalo več veliko. Ali bo kdaj bolje? Menim, da bo potreben korak naslednje generacije, kot pri gozdu, generacije, ki je rasla v drugačnih družbenih pogojih, generacije, ki se zaveda svojega poslanstva in obveznosti do svojih bodočih rodov, generacije poštenih ljudi. Verjamem, da ta potencial Slovenci imamo. V prisposodbi bi lahko dejali: drevesa že imamo, samo gozda še ni.

Z razmišljanjem ob odhajajočem letu sem vas želel samo opomniti, kako krhka je mlada družbena skupnost in kako lahko se v zelo kratkem času zapravi bogastvo od materialnih do moralnih dobrin, ki so ključnega pomena za naše življenje in življenje bodočih rodov. Kaj nam je treba tega bilo? Prihaja novo leto, novo upanje in vem, vsaj želim si, da bo boljše.

V imenu sodelavcev se iskreno zahvaljujem lastnikom gozdov, članom Sveta območne enote, kolegom v Gozdnem gospodarstvu in v drugih organizacijskih enotah, poslovnim partnerjem, strokovni javnosti, predstavnikom lokalnih skupnosti in vsem ostalim za tvorno in plodno sodelovanje v preteklem letu. Vsem, še posebej bralcem Viharnika, želim vesele božične praznike in srečno novo leto.

Spec. Milan Tretjak, univ. dipl. inž. gozd.,
vodja ZGS OE SG

Novoletno voščilo upokojenih gozdarjev

Predsednik Kluba je direktorju GG SG Silvu Pritrzniku hvaležen za podporo. Foto: Marta Krejan

Klub upokojenih Koroških gozdarjev deluje že 21 let. Pri svojem delu posvečamo posebno pozornost vsakoletnim srečanjem, novoletnim obiskom bivših sodelavcev na domovih ter našim preminulim ob zadnjem slovesu. Menimo, da je bil program letošnjega dela uspešno zaključen in si

Člani Kluba upokojenih Koroških gozdarjev nazdravijo vsak konec leta. Foto: Marta Krejan

želimo, da bo tako tudi v prihodnje. Za naše uspešno delo so zaslužni predvsem člani upravnega odbora ter direktor GG SG Silvo Pritrznik, ki podpira našo aktivnost tako moralno kot finančno. Vsem se najlepše zahvaljujemo.

Upravni odbor društva Koroških gozdarjev želi vsem svojim članom in

zaposlenim v GG Slovenj Gradec, ZGSOE Slovenj Gradec ter vsem bralkam in bralcem revije Viharnik prijetno praznovanje ter obilo sreče, zdravja in zadovoljstva v novem letu 2014.

Jože Logar, predsednik KUKG

Ivan Špes

Upokojeni gozdni delavec iz Hudega Kota

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.
 ZGS OE SG

Pri starosti 15 let, ko je Ivan Špes končal osnovno šolo, je takoj želel začeti delati v kamnolomu. Ker je bil premlad, so ga sprva zavrnil, čez dva meseca pa so ga sprejeli na delo. Zaslužil je 8 dinarjev na uro. Pet let je bil *pruhar*, nato se je za 6 mesecev zaposlil v železarni na Ravnah. Iz tovarne je odšel kot pomočnik na kmetijo Šajsnik v Hudem Kotu. Pri Šajsniku je pet let opravljal vsa kmečka dela. Naslednja njegova delavska postaja je bila Kmetijska zadruga. Iz tega obdobja mu je dobro ostalo v spominu delo pri nakladanju hlodov.

Leta 1963 se je zaposlil kot gozdni delavec. Delo *olcarja* je nato opravljal do invalidske upokojitve v letu 1987. Na vprašanje, za katero delo bi se odločil, če bi lahko ponovno izbral med vsemi, ki jih je opravljal, brez razmišljanja odgovori, da bi ponovno izbral delo v gozdu.

Veliko dobrih gozdarskih novic, lepih in predvsem zdravih dni med svojimi, g. Špes, Vam želimo!

Vsa leta je bil sekač. Najprej se spominja, je delal dobra dva meseca z *amerikanko* v Poldanovi *frati* v Hudem Kotu. Dva delavca sta z *amerikanko* podrla dve ali tri drevesa na dan in ju izdelala (oklestila s sekiro, skrojila z *amerikanko*, hlode *oširfala*). Kmalu po zaposlitvi na Gozdarskem obratu Radlje je bil v jeseni poslan na tečaj za delo z motorno žago in kmalu je dobil svojo. Kot sekač je največ delal na Orlici,

občasno pa so delavce, tudi njega, po potrebi premestili na delovišča v Hudi Kot. Pot na delovišče je sprva premagoval peš, nato se je vsaj del vozil s kolesom, okoli leta 1970 pa že z mopedom. Ko je peš prišel od Švičeve ravne do Orliškega Kajzerja, si je zmeraj mislil: "Da sem vsaj že tu!" In bil je vesel, ker je premagal že dve tretjini poti do delovišča.

Prve motorne žage Jo-bu so bile zelo težke. Tehtale so 16 kg. Z ostalim orodjem vred (*cepin*, *širfar*, *sekiro*) so jih puščali na delovišču. Na delo so morali nositi še olje ter bencin in pozimi lopate, da so ob poseku drevesa od panja najprej odmetali sneg, preden so naredili zasek. Kasnejše motorne žage *štilarke* in *jonsereske* so bile vedno lažje. V času *ših*ta so posekali, oklestili, skrojili in *oširfali* 2,5 do 3 m³ lesa. Skorjo, ki so jo z debel odstranili s *širfanjem*, so zlagali na vrh vejnih kupov. Ko je skupina zaključila z izdelavo hlodov, so vsi izvajali spravilo. S cepini so *sholcali* od 2,5 do 4 m³ na dan. Ročno spravilo je bilo lažje ob dežju, saj so hlodi enostavneje drseli po strmini do deponije.

Spravilo je postalo z uvajanjem traktorjev z vitli bistveno lažje, čeprav so *zajlo* vlekli na velikih razdaljah in v zelo strmih terenih.

Nadaljevanje na str. 4

Pri delu v gozdu je imel Ivan dve nezgodi. Z motorno žago se je vrezal v nogo in ob drugi nezgodi v roko. Ob poškodbi noge je bil 14 dni na bolniškem dopustu. Ko se je vrnil, ga je drevo, ob razrezu katerega se je poškodoval, še čakalo. Ta nezgoda se je Ivanu Špesu primerila v Gratejevem, ob Kraljevi meji v Hudem Kotu.

Najmogočnejše drevo, ki ga je kot

olcar posekal, je bila jelka v Praznikarjevem oddelku v bližini Vuhreda. Imela je 15 m³ in je bila res izjemno drevo, ki se je zapisalo v spomine.

Najzahtevnejši teren, kjer je veliko delal, so bile Poberske peči na Orlici.

Ivan Špes je v decembru izpolnil 80 let. Rad spregovori o svojem delu v gozdu. Številke dobro "hrani" v glavi.

Vesel je, da lahko kakšno gozdarsko vselej reče z zetom Dragom Urhom, ki dela kot sekač Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Ivan Špes poudarja, da je delo sekača tudi danes zelo zahtevno in odgovorno, da pa so vsaj motorne žage bistveno lažje kot nekoč in tudi pot do delovišča ni več vezana na naporno hojo in prenašanje težkega orodja na velikih razdaljah.

Informativni gozdarski storži v novembru 2013

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.

ZGS OE SG

Za nami je predzadnji mesec v letu. November ima lepo slovensko ime listopad. Letos je poletna suša pripomogla, da je posameznim drevesnim vrstam listje začelo odpadati bolj intenzivno že v oktobru, nizke novembrske temperature s slano pa so dokončno slekle njihove krošnje že v prvi polovici novembra. Tudi macesnom je v višjih legah pomagal veter razgaliti krošnje.

V novembru smo v vseh treh koroških dolinah bolj malo uživali v popolnoma sončnih dneh. Zaradi inverzije jih je bilo več v višjih predelih. Dež nas je rosil 3., 4. in 5. novembra, padavine pa niso bile obilne. V višjih predelih je rahlo snežilo (nad 800 m). Obilne deževne padavine so bile 9. novembra, v popoldanskih urah so narastli hudourniki in potoki v posameznih predelih Koroške, a večjih težav niso povzročili. Deževalo je tudi v prvi polovici noči 9. novembra, nad 900 m je snežilo. V dolini smo morali imeti odprte dežnike od 19. do 24. novembra. V prvem delu tega obdobja so bile padavine v nižjih predelih v obliki rahlega rosenja, močnejše pa 22., 23. in 24. listopada. Padavin so bili veseli predvsem žičničarji visokogorskih smučišč, saj jim je narava omogočila debeliti snežno odejo na smučiščih poleg naravnega snega tudi z umetnim snegom. Zadnji novembrski teden se je dodatno ohladilo, imeli pa smo več sonca kot prejšnje dni poročevalskega meseca. V dolini so bile najnižje novembrske dnevne temperature od -8 (28. 11.) do 14 °C (3. 11.), najvišje dnevne pa od -3 (28. 11.) do 14 °C (2. in 3. 11.). Ohladila se

Od lovske kočice LD Bistra na Ježevemu je lep razgled po dolini Bistre proti Uršlji gori (6. 11. 2013).

je tudi zemlja, v Šmartnem pri Slovenj Gradcu je bila temperatura tal v globini 10 cm 1,8 °C (27. 9.).

Morda se lahko Korošci zahvalimo sv. Martinu, da nas 11. novembra ni odpihnilo. Veter nam je prizanesel. Drugje po Sloveniji je povzročil veliko škode tudi v gozdovih. Sunkovit veter je lomil in podiral drevje v gozdovih na Goriškem, na Ajdovskem, na območju Julijskih Alp, Karavank, Kamniško-Savinjskih Alp, na južnem pobočju Pohorja, jugozahodnem pobočju Snežnika, v Škofjeloškem hribovju ter Posavskem hribovju na prehodu v Dolenjsko gričevje. **V Območni enoti Slovenj Gradec je veter podiral in lomil**

Pri Ratihu v Bistri so cvetele rože še na začetku novembra.

posamezna drevesa na zgornjem delu mislinjskega, slovenjgraškega in radeljskega Pohorja. Po vsej Sloveniji je veter polomil in izruval okoli 200.000 m³ dreves, v koroški regiji okoli 750 m³. Količina poškodovanega drevja bo bolj natančno znana po končanem popisu in izdelavi sanacijskih načrtov, ki jih izdelujejo gozdarji ZGS na najbolj poškodovanih po vetru poškodovanih območjih.

Vremenske razmere so bile, razen v deževnih dneh, primerne za sečnjo in spravilo kot tudi za nekatera gojitvena in varstvena dela do nadmorske višine 1300 m. Količina snega še ni ovirala dela v gozdu.

Revirni gozdarji so zaključili prevzeme izvedenih gojitvenih in varstvenih del. **V zadnjem zahtevku obračunana sofinancirana gojitvena in varstvena dela bodo lastniki gozdov dobili izplačana še v tem letu.** Poglobili so se tudi v pisarniško delo – obnovo gozdnogojitvenih načrtov, pripravo evidenc za letno poročilo in program dela in vlaganj v gozdove v letu 2014 ter druga birokratska dela. Kljub primernemu vremenu za delo v gozdu v zadnji četrtini novembra **smo gozdarji bili primorani zaradi pomanjkanja denarja za materialne stroške za javno gozdarsko službo, med katere spadajo tudi stroški prevoza za terensko delo, ostati v pisarnah. Neprisotnost na**

STANJE NATURE 2000

LOCIRANJE NA TERENU

PRIMERI S KOROŠKE

ČIŠČENJE
CONCIJA
HABITATNO DREVJE
PROJEKTI
JAVNOST

Gozdarji OE Slovenj Gradec so na posvetovanju o Naturi 2000 s pomočjo plakata praktično predstavili izvajanje ukrepov za doseganje biodiverzitet v gozdovih.

terenu je povzročila slabo voljo tudi med lastniki gozdov. Gozdarji skupaj z lastniki gozdov in izvajalci del v gozdu gospodarimo z več kot polovico gozdnate površine Slovenije. Gozd ni tovarna, je večnamenski prostor najrazličnejših ekosistemov, kjer je nujno potrebno dolgoročno in kratkoročno načrtno gospodarjenje.

Gozdarji moramo kljub najrazličnejšim računalniškim in drugim strokovnim pripomočkom ostati v gozdu, med lastniki gozdov, izvajalci gozdarskih del in drugimi uporabniki živega gozdnega mozaika. Nestrokovna in nekontrolirana poseganja v gozdni prostor lahko povzročajo veliko gospodarsko in drugo škodo. Nujno je

treba zagotoviti finančna sredstva za nemoteno delovanje javne gozdarske službe!

Gospodarjenje z gozdovi je vpeto v nacionalni program razvoja gozdov Slovenije. Kje smo z uresničevanjem njegove vsebine, so razglabljali gozdarji in drugi uporabniki gozdnega prostora 27. novembra 2013 v Ljubljani. Posvet je organizirala Zveza gozdarskih društev Slovenije.

V Sloveniji je več kot 45 % gozdov v območju Natura 2000, v OE Slovenj Gradec 14352 hektarov ali 24 % koroških gozdov. 3. novembra 2013 so se v Ljubljani zbrali na posvetu o Naturi 2000 vsi, ki so vpeti v gospodarjenje z njo. Med njimi so bili tudi gozdarji ZGS. Obravnavali so izvedbo načrtovanih del in upravljanje s površinami Natura 2000.

Divjad je sestavni del gozdnih ekosistemov, zato izdelujejo načrte za načrtno gospodarjenje z divjadjo tudi gozdarji javne gozdarske službe. Zelo pomembno je tudi izobraževanje na tem področju. 23. novembra 2013 so se zbrali lovci v Velenju na posvetu o mali divjadi.

Bliža se konec leta. To je čas, ko analiziramo svoje delo in delo drugih. Med njimi so tudi najbolj skrbni lastniki gozdov. V novembru so v območnih enotah ZGS izbirali najbolj skrbne lastnike gozda. Izmed najbolj skrbnih lastnikov, izbranih na krajevnih enotah, so izbrali najbolj skrbnega lastnika gozda v območni enoti. V OE Slovenj Gradec je letošnji izbrani najbolj skrben lastnik gozda Mirko Meh, p. d. Zg. Pustinek, iz Završ nad Mislinjo. O območnem in ostalih na krajevni enoti izbranih najbolj skrbnih lastnikov gozda lahko preberete v tej in naslednji številki Viharnika!

Pred nami so prazniki. Naj vam jih popestri okrasno drevo, za katero ste ali pa še lahko dobite nalepko na svoji krajevni enoti. V Sloveniji pridelana okrasna drevesa za božične in novoletne praznike morajo biti označena z nalepko z napisom območne enote in letnico 2013 po predhodno izdani odločbi za pridobivanje okrasnih dreves. Kljub krizi, ki je za nami in se bo nadaljevala še prihodnje leto, vam koroški gozdarji želimo veliko zdravja, predvsem pa še nadaljnega sodelovanja v gozdu in izven njega!

Presenetila nas je igra narave; Uršlja gora z Legna, 28. 11. 2013. Foto: Marta Krejan

Najbolj skrbni lastniki gozda v območnih enotah ZGS v letu 2013

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
 ZGS OE SG

Slovenija spada med najbolj gozdnate države v Evropi. Kar 75 % slovenskih gozdov je v zasebni lasti več kot 460.000 lastnikov in solastnikov gozdov. Številni so tesno povezani z gozdom, nekateri pa tudi odvisni od njega. Mnogi so tradicionalno povezani z zeleno banko skozi številne rodove. Že predniki so skrbno gospodarili skupaj z gozdarji v gozdu, svojo skrb za gozd so prenašali in še prenašajo na mlajše rodove.

Vestni lastniki gozdov trdno sodelujejo in upoštevajo navodila gozdarjev javne gozdarske službe tako pri sečnji kot gojenju in varstvu gozdov, izvajanju ukrepov za krepitev večnamenskih funkcij gozda ter drugih aktivnosti, ki pripomorejo k raznoliki pestrosti gozda in ekonomski stabilnosti kmetij. S svojim delom in odnosom do gozda izkazujejo spoštovanje in vrednote dobrega gospodarjenja z gozdom. Najbolj skrbni lastniki gozda si zaslužijo javno pohvalo. Zato ZGS že petnajsto leto izbira najbolj skrbne lastnike gozda v posameznem območju. Po točno določenih kriterijih jih na posamezni območni enoti izberejo iz skupine predhodno na krajevnih enotah izbranih najbolj skrbnih lastnikov gozda.

Štirinajst območnih najbolj skrbnih lastnikov gozda se je zbralo 10. decembra 2013 na osrednji prireditvi ZGS. Podelitev priznanj je potekala v Rokodelskem centru Ribnica v Ribnici. Na prireditvi so bili predstavljeni vsi

območni lastniki gozdov, popestrena pa je bila s kratkim kulturnim programom in predstavitvijo tradicionalne rabe lesa na Ribniškem. Prireditve sta organizirala ZGS OE Kočevje in Občina Ribnica.

Med letošnjimi najbolj skrbnimi lastniki gozda je bil tudi Mirko Meh iz Završ nad Mislinjo, v OE Slovenj Gradec, ravno tako v KE Mislinja, izbrani najbolj skrbni lastnik gozda. V KE Slovenj Gradec je "naj" lastnik Pavel Nabernik, p. d. Osirnik, iz Pameč, v KE Dravograd-Prevalje Anita Pisar, p. d., Mak z Zelen Brega nad Ravnami na Koroškem, v KE Črna Martin Srebre, p. d. Hlevnik, iz Jazbine in v KE Radlje Karin Goditsch s solastniki iz avstrijskega Gradca – rodbina izhaja z Gortine.

V sosednjih območnih enotah so letošnji najbolj skrbni lastniki gozda: v OE Maribor Slavko Širec iz Žetal, v OE Nazarje Franc Sovič iz Raven pri Šoštanju in v OE Celje Stanislav Brglez iz Zgornje Negenje pri Rogaški Slatini.

Najbolj skrbni lastniki gozdov 2013 v Ribnici; Mirko Meh je četrty od leve zadaj. Foto: Janez Konečnik

Mirko Meh – letošnji najbolj skrbni lastnik gozda v OE Slovenj Gradec

Primož Areh, dipl. inž. gozd.

Mirko Meh je lastnik hribovske kmetije Zgornji Pustinek v Završah nad Mislinjo. Na kmetiji živi v skupnem gospodinjstvu sedem članov, poleg Mirka in njegove žene Zale še sinova Miran in Zoran, snaha Mojca, vnukinja Pia ter brat Cveto.

Mirko je od očeta je prevzel polovico kmetije leta 1977, drugo polovico pa leta 1993. Posest je velika 34 ha, 26 ha je gozda, 8 ha je kmetijskih površin, 5 ha kmetijskih površin imajo v najemu.

Pri Zgornjem Pustinku so bili že od nekdaj navezani na gozd. Gozd je banka lesa in drugih vrednot. Gozd in Mirkova preudarna skrb za zeleno bogastvo in nadaljnji razvoj kmetije so omogočili obnove kmetije. Po Mirkovem prevzemu posestva so renovirali vsa gospodarska poslopja in hišo, na novo so zgradili žagarski objekt. Mirko ima registrirano dodatno dopolnilno dejavnost za sečnjo in spravilo lesa, izdelavo drv in sekancev, žagarsko dejavnost in pluzenje snega. Vse našete dopolnilne dejavnosti izvaja tudi sam. Delo jim olajšajo najrazličnejši stroji, s pomočjo evropskih subvencij so pridobili dva nova traktorja, sekalnik za sekance, gozdarski vitel, gozdarsko prikolico z nakladalno napravo in tračno žago. Mirko posveti veliko svojega časa gozdu, aktivno pa sodeluje tudi v Društvu lastnikov gozdov Mislinjske doline. Že vsa leta vestno sodeluje z javno gozdarsko službo. Sam pa kot revirni gozdar zelo rad prisluhne njegovim predlogom za izboljšanje našega dela. V svojem gozdu ob pomoči domačih Mirko opravi vsako leto sečnjo in spravilo lesa, načrtovana gojitvena in varstvena dela kar sam. Sodeluje tudi pri gozdnogojitvenem načrtovanju. Svoje znanje o gozdu in delu v njem pa dopolnjuje na izobraževalnih aktivnostih javne gozdarske službe o varnem delu in gozdnogojitvenih in varstvenih ukrepih v gozdu. Pri Zgornjem Pustinku spoštujejo tudi ostale funkcije in vloge gozda. So ekološko osveščeni tako pri delu v gozdu kot ostalih vsakodnevnih opravilih.

Kmetija Zgornji Pustinek na Završah nad Mislinjo

**Gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec
čestitamo Mirku Mehu in mu želimo
še veliko ustvarjalnih in z javno
gozdarsko službo sodelujočih let!
Čestitke veljajo tudi vsem domačim,
ki mu pomagajo in ga podpirajo pri
gospodarjenju v gozdu in na kmetiji,
ter ostalim lastnikom gozda!**

Mirko Meh – izbrani najbolj skrbni
lastnik gozda v OE Slovenj Gradec
v letu 2013.

Mirko Meh v krogu domačih

Obvestilo

Zavod za gozdove Slovenije je bil 4. 12. 2013 zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za materialne stroške prisiljen ustaviti vse službene prevoze zaposlenih v Zavodu.

Zavod za gozdove Slovenije se vseskozi zaveda omejenih sredstev za izvajanje javne gozdarske službe. V iskanju rešitev se v zadnjih dveh letih zmanjšujejo število zaposlenih in materialni stroški dela, ki so dosegli danes le še 9,63 % vseh stroškov, kar seveda ne zadošča za izvedbo nalog, še posebej če upoštevamo, da je izvajanje javne službe izrazito terensko delo in da brez službenih prevozov večine nalog ne moremo izvesti. Kljub izrednim naporom za zmanjšanje stroškov dela in materialnih stroškov med letom, zaradi katerih je bilo opravljanje nujnih nalog javne gozdarske službe že takrat okrnjeno, je v decembru zmanjkalo sredstev za izvajanje celo najnujnejših opravil. Ukrep zaustavitve vseh službenih prevozov ima neljube posledice za lastnike gozdov, saj je Zavodu onemogočena tudi izvedba strokovnih nalog pri označitvi drevja za posek ter prevzemu gozdnogojitvenih del in sečišč. Zavod za gozdove si je vselej prizadeval kar najbolje opravljati javne gozdarske naloge in lastnikom gozdov strokovno svetovati pri gospodarjenju z gozdovi, zato obžaluje, da se je kljub številnim opozorilom pristojnim znašel v okoliščinah, ko nalog ne more več izvajati v celoti. Za morebitne težave se lastnikom gozdov iskreno opravičujemo.

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

50 let centralnega gozdnega drevesničarstva na Koroškem

Vladimir Planinšek

Foto: Arhiv drevesnice Omorika

Ko sem pred dvajsetimi leti (leta 1993) pisal članek "30 let centralne drevesnice na Muti" sem optimistično gledal v prihodnost razvoja gozdnega drevesničarstva. Sedaj po dvajsetih letih ugotavljam, da je bil moj optimizem močno pretiran. Po statusnih in organizacijskih spremembah v gozdarstvu v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja smo upali, da potreba po sadikah ne

more biti nižja, kot je bila takrat. Sedaj v nadaljnjih dvajsetih letih pa je naročilo sadik za obnovo gozdov vsako leto manjše. Malenkostno se je dvignilo v letih od 1997 do 2001, od takrat naprej pa samo še upada.

Drevesničarstvo je s svojo heterogenostjo posebna panoga pridelave rastlin, v kateri ni kratkoročnega načrtovanja predvsem zaradi dolžine proizvodnega cikla.

Kolektiv drevesnice leta 1968

Kolektiv drevesnice leta 1980

V vseh dokumentih od Programa razvoja gozdov do Resolucije o nacionalnem gozdnem programu 2007 je zapisano, da je gozdno drevesničarstvo in semenarstvo pomembna dejavnost gozdarstva, v kateri je treba izdelovati srednjeročne načrte proizvodnje sadik po drevesnih vrstah, izvoru, načinu vzgoje in starosti. Vendar je to ostalo le kot črke na papirju. V praksi je popolnoma drugače. Naročila se iz leta v leto spreminjajo tako po drevesnih vrstah kot tudi predvsem po količinah. V takšnih pogojih je težko srednjeročno načrtovati proizvodnjo, še težje pa ustreči željam oziroma naročilom posameznih gozdarjev. Prav zaradi tega je v zadnjih dvajsetih letih v Sloveniji propadla večina gozdnih drevesnic. Pred 20 leti je bilo v Sloveniji 12 gozdnih drevesnic, danes pa obratujejo še samo 3, od tega 2 z nepopolno ponudbo drevesnih vrst. Za uspešno delovanje drevesničarske proizvodnje je nadvse pomembno kakovostno in realnim razmeram primerno dolgoročno načrtovanje.

Temeljni dolgoročni gozdnogospodarski cilj sonaravnega gospodarjenja z gozdom je čim boljša izkoriščenost rastiščnega potenciala, kjer so zastopane vse razvojne faze gozda. S tem je gozd maksimalno obstojen in trajno omogoča maksimalne donose. Z izločanjem (posekom) dreves nastanejo izgube, ki jih je treba nadomestiti. Deloma za to poskrbi narava sama. Kjer pa so posegi premočni in neustrezni, narava tega ne dohiteva, kar pomeni, da naravna obnova ne

prinaša zadovoljivega povečanja rastiščnega potenciala. Takšne površine začne zaraščati plevel ali grmišče. K slednjemu prispevajo v zadnjih obdobjih tudi vse redkejši in manjši semenski obrodi. S tem se izkoriščenost rastiščnega potenciala zmanjšuje. Obnova s saditvijo rastiščem primernih drevesnih vrst spada med ukrepe za povečanje izkoriščenosti rastiščnega potenciala.

Po drugi svetovni vojni v obdobju administrativnega upravljanja se je močno izkoriščalo naše gozdove. Treba je bilo ukrepati v korist obstojnosti in trajnostnih donosov gozdov. V sredini petdesetih let prejšnjega stoletja je začelo pridobivati pomen tudi gojenje gozdov. V sedemletnem perspektivnem programu razvoja gozdarstva od 1957 do 1964 se je prvič predvidevala povečana potreba po sadikah. Majhne lokalne drevesnice predvsem zaradi majhnih količin in pretežno ročnega dela v njih ter vzgoje večinoma samo smrekovih sadik niso mogle več zadovoljevati povečanih potreb po sadikah. Vprašljiva je bila tudi racionalnost vzgoje gozdnih sadik. S tem namenom so takratne oblasti in strokovni delavci na takratnem gozdnem gospodarstvu v letu 1963 osnovali večjo, z mehanizacijo opremljeno drevesnico na Muti, ki je bila sposobna zadovoljevati povečane potrebe po rastiščem primernih sadikah. Stroški dela so se tako bistveno zmanjšali, istočasno pa sta se povečali količina in kvaliteta vzgojenih sadik.

Drevesnica je na začetku pokrivala potrebe po sadikah le za

gozdnogospodarsko območje (GGO) Slovenj Gradec. Leta 1976 pa so se začele pokrivati potrebe po sadikah še za GGO Celje. Tudi na območju Celja so se pojavili isti problemi majhnosti, nemehaniziranosti in nerentabilnosti vzgoje sadik. V devetdesetih letih je bil upad porabe sadik tako drastičen, da so začele vse manjše drevesnice v Sloveniji propadati. Posledično se je začela v letu 1993 oskrba s sadikami gozdnega drevja za GGO Nazarje in leta 1997 še pohorskega in kozjanskega dela GGO Maribor. Z Zakonom o gozdnem reprodukcijskem materialu (Ur. l. RS št. 58/2002, 45/2004, 77/2011) je bila Slovenija v letu 2002 razdeljena na provenienčna območja, znotraj katerih so ekološke regije in podregije. Območje pokrivanja potreb po sadikah se s tem ni spremenilo. V začetku leta 2012 pa so se začele pokrivati potrebe po sadikah za velik del Slovenije. Tako danes pokrivamo potrebe za ekološke regije: alpsko, pohorsko, predpanonsko, predalpsko in deloma preddinarsko. Vsa ta leta smo pokrivali tudi potrebe po velikem delu sadik v drugih ekoloških regijah predvsem s sadikami listavcev, ki jih druge drevesnice niso imele na razpolago oziroma jih sploh niso gojile. Ponazoritev oddaje sadik iglavcev in listavcev skupaj, predvsem pa njihovega upada, je jasno prikazana v spodnji tabeli (tabela 1). Še bolje pa pregled oddaje sadik po GGO ponazarja graf (graf 1), ki jasno prikazuje močan upad oddaje sadik po letu 1991. Ali enostavneje rečeno: pokrivamo vedno večjo površino za potrebe po sadikah in vedno manj sadik se sadi v slovenske gozdove. V prvih tridesetih letih po letu 1963 se je v slovenske gozdove posadilo 54,8 milijona sadik, vzgojenih v muški drevesnici (povprečje na leto 1.825.820), v zadnjih 20 letih pa še samo 5,6 milijona sadik (povprečje na leto 279.730). Povprečje zadnjih dvajsetih let je nekje na povprečju oddaje sadik v prvih tridesetih letih za gozdni obrat Radlje ob Dravi kot delu GG Slovenj Gradec, ki predstavlja cca 1 % površine slovenskih gozdov. V zadnjih letih pa potreba po sadikah v celotni Sloveniji niti ne doseže tega povprečja.

Tabela 1

Leta	Pokrivanje % površin gozdov v Sloveniji	Povprečna poraba sadik na leto	Posajene sadike/ha gozdne površine
1963 do 1975	5,1 %	650.850	10,77
1976 do 1992	11,5 %	1.363.750	10,03
1993 do 1996	15,7 %	317.060	1,70
1997 do 2011	20,1 %	348.080	1,46
2012 in 2013	59,8 %	216.645	0,31

Leta 1991 je bila ustanovljena drevesnica Omorika, d. o. o., ki so jo dali v najem, pozneje pa zanjo odkupili večino drevesničarskih površin. Glede na upad porabe sadik gozdnega drevja po tem letu se je še za kako pravilno pokazala odločitev, da začne poleg vzgoje sadik gozdnega drevja tudi z vzgojo okrasnih sadik. Slednje danes predstavlja večinski delež prihodka drevesnice Omorika. Danes je Omorika največja drevesnica v Sloveniji tako na področju vzgoje gozdnih sadik kot tudi na področju proizvodnje okrasnih sadik. Na področju vzgoje sadik gozdnega drevja bi lahko brez kakršnikoli težav zadovoljevali potrebe po njih v celotni Sloveniji. Glede na upad potreb po sadikah gozdnega drevja jih vzgajamo tako, da del stroškov vzgoje pokrivamo s prihodki od prodaje okrasnih sadik. Če ne bi bilo vzgoje okrasnih sadik, ne bi več zmogli vzgajati sadik gozdnega drevja. Pri tem je še kako umestno vprašanje, do kdaj bo šlo tako. Izračunana meja rentabilnosti proizvodnje sadik gozdnega drevja je nekje med 350.000 in 500.000 sadik letno, odvisno od proizvodnje posameznih drevesnih vrst (iglavci, listavci) in od stopnje mehaniziranosti proizvodnje. Nekega dne se lahko kaj hitro zgodi, da v Sloveniji ne bo nobene gozdne drevesnice več. S tem pa so vprašljivi tudi ohranjanje in vzdrževanje gozdnih genskih virov ter vzpostavitev in ohranjanje naravne pestrosti naših gozdov.

Kljub tako močnemu upadu potreb po sadikah gozdnega drevja pa v naši drevesnici intenzivno sodelujemo na znanstveno-tehnološkem področju in razširjanju znanja tako v Sloveniji kot tudi v tujini. Področja so tako kot vzgoja sadik

Izkop semenk smreke leta 1995

razdeljena na okrasni in gozdarski del. Na področju gozdarstva intenzivno sodelujemo z Gozdarskim inštitutom Slovenije, predvsem v zvezi z ohranjanjem genskih virov, fitopatologijo (zaščita pred boleznimi in škodljivci) ter rastjo rastlin. Sodelujemo tudi v učnih procesih srednjega strokovnega izobraževanja gozdarski tehnik v Postojni ter na Biotehniški fakulteti, oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire. V tujini pa vzdržujemo stike z institucijami v Nemčiji in Franciji.

Povezovanje s strokovnjaki in institucijami je intenzivnejše na področju vzgoje okrasnih rastlin ter njihovega sajenja in vzdrževanja. Na tem področju je pretok znanja, sodelovanja in izobraževanja intenziven tako v domovini kot v tujini. Lastnika sva člana več mednarodnih združenj, v katerih pridno pridobivamo znanje in se seznanjamo z novostmi, ki jih na tem področju ne manjka. Pretok znanja je naš poslovni modul, ki ga dosežemo z lastno proizvodnjo in s tem povečujemo konkurenčno sposobnost. Mreženje, pretok informacij o dobrih praksah in načini urejanja s primerljivimi sistemi v

tujini so naš adut za še intenzivnejše delovanje na tem področju.

Vsa ta spoznanja in lastne izkušnje poskušamo podajati tudi širši strokovni in laični javnosti. V drevesnici so dobrodošli obiskovalci, željni pridobivanja znanja s področja gozdarskega drevesničarstva in okrasnega drevesničarstva ter vrtnarstva. S področja okrasnih rastlin, njihovih kombinacij v nasadih in vzdrževanja posameznih dreves in nasadov predavamo za razne skupnosti, šole in fakultete.

Usmeritev v tržno gospodarstvo pomeni tveganje za razvoj gozdov. Vedno manj je vlagan v gozdove in vedno več je neustreznih posegov v gozdni prostor. Vzdrževanje stabilnosti gozda je eden najpomembnejših prispevkov k stabilnemu stanju okolja. Med dolgoročne cilje zagotavljanja stabilnosti gozda spada tudi zadovoljivo vzdrževanje in izboljševanje rastiščnega potenciala gozdnih rastišč in s tem tudi zagotavljanje primerne zastopanosti rastiščem primernih in provenienčno ustreznih drevesnih vrst, ki pa jo lahko hitreje dosežemo tudi z vnosom (sativijo) primernih vrst sadik gozdnega drevja. S tem se zagotavlja tudi biotska raznovrstnost. Evropske države so to že dojele, potrebe po sadikah gozdnega drevja se od leta 2005 naprej spet večajo, to moramo dojeti le še v naši državi. V nasprotnem primeru naša drevesnica ne bo več zmožna praznovati še kake okrogle obletnice gozdnega drevesničarstva.

Članek je bil objavljen že v strokovnih revijah in poslan na Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. (op. ur.) listavcev v drevesnici leta 2012

Nasadi sadik

Osem smrek

Dragomir Cvejić, CNC programer, mizar

V Sloveniji je veliko število stanovanjskih blokov, ki so bili zgrajeni v drugačnih okoliščinah, kot jih poznamo danes. Pri postavitvi teh objektov je splošna pričakovana kakovost bivanja imela povsem drugačno izhodišče. Tudi cilj, kako zdravo naj bi bilo življenje v teh zgradbah, je imel povsem drugačen temelj.

Danes, po približno tridesetih letih ali več bivanja v stavbah, zgrajenih iz betona in jekla, je narava sama poskrbela za zbledelo površino in zaradi vlage uničen omet. A njihova funkcionalnost ni usahnila. Kvečjemu lahko rečemo, da je generacija v njej odrasla in ustvarila se je prilika, da večstanovanjska in večdružinska zgradba dobi novo preobliko in nov debel "plašč".

Taka prilika se je po tridesetih letih služenja srednješolkam in srednješolcem in njihovim vzgojiteljem in učiteljicam pokazala Dijaškemu domu Ruše. Dom je kazal vse znake, ki so pripeljali do odločitve, da je treba v zgradbi izboljšati pogoje za izobraževanje in bivanje, zmanjšati stroške ogrevanja objekta in njegovega obratovanja ter ne nazadnje zmanjšati toplogredne izpuste.

Lesoteka hiše je s svojimi predanimi zaposlenimi pridobila zaupanje naročnika in se lotila svojega dela sanacije objekta, pri katerem se je fasada *demit* srečala z leseno fasado oziroma pokončno leseno konstrukcijo iz zračno suhe smreke.

Lesena podkonstrukcija, na katero je privijačen vsak vidni pokončni element, je pritrjena na leseni skelet. Skelet služi kot ogrodje za nadaljnje pritrjevanje lesene fasade. Znotraj vsakega skeleta pod oknom je polnilo, izolacija iz steklene volne, ki je pritrjeno z nosilci ter na robovih prilepljeno s posebnim lepilnim trakom.

Ob robu lesene fasade poteka pas fasade *demit*, ki je odmaknjen le dva centimetra. Splošni vizualni vtis je, da je delo opravljeno izjemno natančno in z velikim trudom. Namreč, ni v navadi, da se tesarji/mizarji in zidarji tako tesno razvrščajo na gradbenem odru. Še več, da sodelujejo, iščejo rešitve in sprotno posodablajo tehnologijo izvedbe in organizacijo dela.

Izkazalo pa se je, da je les tudi tokrat nevsiljivo stopil v ospredje in vsem

Foto: Gordana Krasić

pokazal svoj spekter uporabe. Kot rešitev za naslednjih trideset let na primerljivih objektih, kot kulisa, topel objem ob vhodu ali uvod, se bo komu od mladih kot osnovni material za sobivanje zagotovo vsadil v srce.

Osem smrek je bilo treba, da ima Dijaški dom Ruše novo leseno fasado. Mogoče se pa komu od njegovih stanovalcev utrne, da bi jih nekje ponovno posadil ...

Les je čudovit. Foto: Dragomir Cvejić

Osem smrek je bilo treba ... Foto: Gordana Krasić

Večnamenski objekt Kope

Marta Krejan, prof.

Lesena gradnja upravičeno postaja vedno bolj popularna. Ne gre za modno muho ali muho enodnevnico, gre za to, da z lesenimi stavbami ubijemo več muh na en mah; leseni objekti na naše zdravje vplivajo dobro in vzbujajo občutek ugodja in udobja, so ekološki in ekonomični, saj bolj zadržujejo toploto kot zidani, gradnja je hitra, življenjska doba lesenih stavb pa dolga. Les je eden od potresno najvarnejših materialov in je protipožarno odporen.

Le kakšna bo?

Tudi zaradi tega lahko Lesoteko hiše zadnje tedne videvamo na Kopah, kjer nastaja večnamenski objekt Kope za potrebe kulturne in turistične infrastrukture zahodnega dela Pohorja.

Kaj več o stavbi, ki bo precej posebne oblike in lepega videza, kot zatrjuje odgovorna vodja del Saša Šuhel, direktorica GLI-ja, pa v naslednjih številkah Viharnika.

Slovesno odprtje Mrežnega podjetniškega inkubatorja Koroška

Marta Krejan, prof.

Stavba z največjo leseno fasado, na Koroškem, MPIK, je 15. novembra uradno odprla svoja vrata. Trak sta družno prerezala Andrej Čas, župan MO Slovenj Gradec, in bivši minister za gospodarski razvoj in tehnologijo mag. Stanko Stepišnik.

Spomnimo, da je projekt nastal pod okriljem Regionalne razvojne agencije Koroška in Mestne občine Slovenj Gradec. Gre za ekonomsko orodje, ki se uporablja v povezavi z drugimi

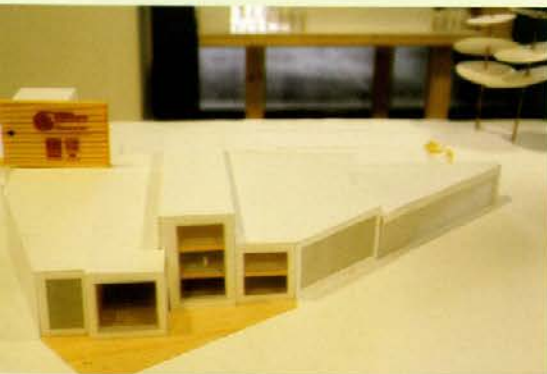
Trak sta prerezala Andrej Čas, župan MO Slovenj Gradec, in bivši minister za gospodarski razvoj in tehnologijo mag. Stanko Stepišnik.

podpornimi ukrepi pri ustanavljanju in razvoju malih in srednjih podjetij: pomaga ustanavljati nova podjetja, jih razvijati in jim nuditi pomoč v obliki prostora, svetovanja in storitev do tistega trenutka, ko si podjetje pridobi ugled zanesljivega poslovnega partnerja in začne delovati samostojno. Eno od takih podjetij je tudi naše "spin off" podjetje Lesoteka hiše, ki je tudi poskrbelo za čudovit zunanji videz MPIK-a.

Župan Andrej Čas se je ob odprtju zahvalil vsem, ki so sodelovali pri projektu, in poudaril, da je tudi kriza lahko priložnost za svetlejšo prihodnost. Stepišnik je izpostavil, da je Mrežni podjetniški inkubator znanstveno-raziskovalna infrastruktura, ki mora z znanjem in inovacijami razvijati nove produkte, predvsem take, ki jih je mogoče tržiti.

Istočasno je bilo odprtje razstave Interference metafor umetnikov Kaje Brezočnik, Petra Hergolda, Davida Leitingerja, Štefana Marflaka, Jureta Markote in Aljaža Veličkega. Pripravila jo je Koroška galerija likovnih umetnosti Slovenj Gradec.

Študenti arhitekture so v sodelovanju z Lesoteko hiše v MPIK-u razstavili miniaturo hiš, ki so jih izdelali kot del študijskih obveznosti.

Pri Križanu v Završah

Mirko Tovšak

Sončne Završe zajemajo hribovsko območje na zahodnem delu završke pokrajine. Tu so razpršene osamljene domačije, kjer se kmetje na strmih legah trudijo obdelati vsako ped zemlje, da si na ta način zagotavljajo prihodke za skromno življenje. Nekateri so si s krčenjem gozda zagotovili še dodatne obdelovalne površine in tako tudi pridobili dovolj zemljišč za intenzivnejšo kmetijsko proizvodnjo. Ena takšnih kmetij je tudi Križanova kmetija v Sončnih Završah, ki leži na nadmorski višini 700 metrov. Nekoliko položnejše lege ji omogočajo uporabo strojev na pretežnem delu kmetijskih zemljišč.

Na kmetiji danes gospodarita mlada gospodarja, oče Adi in njegova žena Danica. Kmetijo je leta 1964 kupil njihov, sedaj že pokojni oče, od takratne rodbine Abermut. Tako sta skupaj s še živečo staro mamo Terezijo začela z gospodarjenjem na tem posestvu. Za mladega gospodarja je bil že v rani mladosti določen sin Adi, ki si je našel svojo življenjsko sopotnico na Zlodejevi kmetiji na Paki nad Mislinjo. Leta 1999 je oče nenadoma preminil in celotno breme gospodarjenja je tako padlo na mladega gospodarja in njegovo družino.

V zakonu so se Adiju in Danici rodile tri hčerke. Najstarejša Alenka danes šteje že 27 let. Dokončala je študij na ekonomski fakulteti, vendar je, tako kot je danes veliko primerov pri mlajših generacijah, ostala brez zaposlitve, tako da sedaj prebiva pri starših v Završah. Druga hčerka Simona končuje magisterij na fakulteti za arhitekturo, najmlajša hčerka pa pri svojih 18 letih obiskuje četrti letnik računalniške srednje šole. Vse tri hčerke prebivajo pri starših na Križanovi kmetiji in pridno pomagajo staršem pri njihovih vsakodnevnikih kmečkih delih.

Kmetija danes obsega 15 hektarov lastnih obdelovalnih površin in 35 hektarov gozda. V najemu imajo še 5 hektarov travnikov, pretežno na opuščeni kmetijah v dolini.

Mladi gospodar Adi je ob prevzemu kmetije kaj kmalu uvidel, da mora povečati obdelovalne površine na kmetiji, zato je s krčitvijo gozda

Mlada gospodarja Adi in Danica

Stara mama Terezija danes šteje že 76 let.

usposobil še dodatne 3 hektare obdelovalne zemlje in s tem zagotovil možnosti za povečanje goveje črede. To povečanje je narekovalo povečanje hlevskih kapacitet, zato sta se z ženo odločila zgraditi nov, sodobno urejen hlev z molziščem in mlekarnico. Veliko dela je pri izgradnji in opremljenju opravil Adi sam, saj je na splošno znano, da gredo mlademu gospodarju dobro izpod rok še tako zahtevna dela in opravila. Danes imajo v hlevu okoli 70 glav goveje živine, od katerih je približno 40 glav krav molznic. Tako letno oddajo v Mlekarno Celeia preko Koroške kmetijsko-gozdarske zadruga okrog 140.000 litrov surovega mleka. Tega vsakodnevno vozijo s prevoznim hladilnim bazenom v dolino, kar jim povzroča velike težave, saj se morajo dnevno časovno prilagajati prihodu cisterne za prevoz mleka ob glavni prometnici v dolini. Na ta način gospodarja izgubljata tudi do 2 uri prostega časa, ki bi ga sicer lahko izkoristila za vsakodnevna opravila na kmetiji. Ker je iz doline do njihove kmetije speljana sedaj že deloma asfaltirana cesta, ki bi omogočala prevzem mleka na kmetiji, so večkrat zaprosili predstavnike mlekarnice in

zadruga, da bi mleko oddajali neposredno na kmetiji. Vendar so do sedaj še vedno naleteli na nerazumevanje in jim tako še vedno ostaja vsakodnevni prevoz mleka v dolino.

Križanova domačija

Tako Križanovi kot tudi ostali prebivalci Sončnih Završ se trudijo, da bi prišlo čim prej do asfaltiranja preostalega dela ceste iz Straž v Sončne Završe. Vendar se občina nikakor ne more dogovoriti z lastnikom zemljišča, po katerem poteka cesta do njihove kmetije, za prenos lastništva na Občino Mislinja. Vsekakor pa je treba razumeti tudi lastnika tega zemljišča, ki zahteva ob prenosu zemlje le primerno odškodnino.

Kakor koli že, Križanovi bodo še naprej gospodarili na svojem posestvu v Sončnih Završah. Ob obisku na njihovi kmetiji je Adi povedal, da kljub težavam, ki smo jim priča v našem kmetijstvu, položaj kmetov le ni tako brezupen, kot ga želijo nekateri predstaviti javnosti, še posebej, če se zamislimo in primerjamo sedanji položaj delavstva v ostalih delih gospodarstva. Res pa je, da je treba biti na kmetiji nenehno vprežen v celodnevna delovna opravila. Pridelava mleka zahteva od kmetov nenehno prisotnost na kmetiji in red v hlevu, vendar pa se je v zadnjem času tudi odkupna cena mleka nekoliko izboljšala, tako da ob primernem številu govedi in sodobni tehnologiji pridelave tudi prinaša primeren zaslužek. Mlada gospodarja sta mi povedala, da ob obilici dela na kmetiji še vedno najdeta tudi čas za sprostitev. Rada smučata in imata za to tudi kupljene letne smučarske vozovnice na Rogli. V zimskem času, ko je na kmetiji manj dela, se rada podata tudi na bližnje vrhove, na kmetiji pa imata tudi tenis igrišče, kjer se večkrat zbirajo prijatelji in znanci in se preizkusijo v teniških veččinah.

Nadaljevanje na str. 14

Sicer pa se Adi vključuje tudi v javno življenje. Veliko sodeluje v Vaški skupnosti Završe, je član upravnega odbora KKGZ, sodeluje pa tudi v

S tem prevoznim bazenom vsakodnevno prevažajo mleko v dolino.

Pira

Boštjan Jurič

Ker smo v predpretekli sezoni posejali njivo pira, ki je do danes še nismo porabili, sem se odločil, da to dragoceno žito poskusim spraviti v promet, preden ga pojedjo insekti. To ne bi bilo nič čudnega, saj je bilo žito vzgojeno na povsem organski način – brez uporabe kakršnih koli škropiv, prav tako pa pri skladiščenju ne uporabljamo nikakršnih zaščitnih kemikalij.

Kot je bilo nedolgo nazaj prikazano v francoskem dokumentarnem filmu (Nam hrana lahko škoduje?), so ravno skladiščni insekticidi, ki jih pri skladiščenju uporabljajo industrijski proizvajalci žitnih izdelkov, za zdravje najbolj škodljivi. Strupene insekticide namreč neposredno polijejo po žitu, kjer ostanejo tudi po končni obdelavi. Tako je – ironično – 'industrijsko' proizveden polnozrnati kruh bolj škodljiv od belega, saj se največ škodljivih snovi zadrži ravno v zunanjih plasteh zrna, ki jih pri beli moki odstranijo.

Pri naravnem skladiščenju velik problem predstavljajo t. i. skladiščni škodljivci, kot so na primer molji, pršice in žužki (lahko seveda tudi večji škodljivci, kot so glodavci in ptiči). Ti se razvijajo takoj, ko imajo za to ustrezne pogoje (predvsem temperatura, vlaga,

zrak). Žito je pred škodljivci torej mogoče zaščititi tudi na ta način, da ga hranimo v skladišču z nadzorovanimi pogoji. Vendar je to zelo drago in na manjših kmetijah običajno ni mogoče. Tukaj se je pira izkazala kot zelo hvaležno žito. Spada namreč med plevna žita, kar pomeni, da zrno obdaja dvojni plevnati ovoj, ki ostane tudi po mlačvi. Ta zelo dobro varuje zrno pred škodljivci in bistveno podaljša trajnost hranjenja žita. Na drugi strani pa ta ovoj predstavlja tudi problem, saj ga je treba odstraniti, če želimo zrnje zmlati. Za luščenje zrnja obstaja več postopkov, vendar se pri nas največ uporablja tehnologija, ki na podlagi mase zrna in plevnatega ovoja s centrifugalno silo iztrga zrno iz plev. To pa je precej zahteven postopek in do nedavnega je bil v Sloveniji le en profesionalni stroj za ta namen. Iz plev, ki pri tem ostanejo, izdelujejo vzglavnike, možno pa jih je uporabiti tudi kot izolacijski material.

Zrnje s plevami, oluščeno zrnje, moka

Primerjava zrna s plevami z oluščenim zrnom

Ko so zrna enkrat očiščena, je njihova uporaba podobna kot pri pšenici ali drugih žitih. Pirino zrnje vsebuje podobne snovi kot pšenično, le da je njihovo razmerje še primernejše za človeško prehrano, saj pira ni bila podvržena tolikšnemu zlahtnjenju (hibridizaciji) kot pšenica in je zato ohranila nekatere izvorne vitamine in minerale. Pira vsebuje za odtenek manj kalorij od pšenice ter precej več lahko prebavljivih beljakovin (okoli 15 %, pšenica okoli 11 %), med njimi tudi gluten, ki je 'kriv' za to, da testo vzhaja.

Zato seveda ne drži, da je to živilo, ki je primerno za bolnike s celiakijo. Res pa je, da nekatere raziskave kažejo, da nekaterim ljudem, občutljivim na gluten, gluten iz pira ne škodi – za razliko od tistega iz industrijsko pridelane pšenice. **Sam sem pred časom usposobil manjši star mlin, ki ni bil v uporabi približno štirideset let. V njem sprti meljem svežo moko. To je zelo pomembno, saj moka s staranjem in oksidacijo zelo hitro izgublja vitamine. Najbolj zdrava je seveda polnozrnata moka, pri kateri se zmelje celo zrno.** Za peciva in bolj fine pekovske izdelke meljem nekoliko bolj gladko moko, iz katere odstranim večje otrobe, ki jih z veseljem poglodajo zajčki. Nedavno sem za šalo poskusil pripraviti zdrob, katerega pridobivanje prav tako omogoča mlin. Pripravil sem ga na enak način kot pšenični zdrob – z mlekem – in izkazal se je za čudovito hrano. Uporabljati je mogoče tudi celo zrnje, ki je trenutno precej popularno pod komercialno oznako "pirina rižota". Po mojih izkušnjah je zrnje, ki ga nameravam skuhati celega, zelo dobro poprej vsaj 10 ur namakati v vodi. Sicer zna biti – najbrž ravno zaradi visoke vsebnosti beljakovin – njegovo žvečenje precej naporno. Med pisanjem tega članka pa sem naletel tudi na idejo, ki jo nameravam preizkusiti v bližnji prihodnosti: kalčki iz pirinih zrn, ki so bojda prava vitaminska bomba ... Danes je na trgu poplava raznih živil, ki se prodajajo pod oznakami 'super živila' ali 'idealna hrana', 'organsko-bio-eko' in podobno. Vendar moramo biti bolj kot na to, katero živilo kupujemo, pozorni na to, v kakšnih pogojih, na kakšen način in kje je bilo pridelano in predelano. Zagotovo nam bo najbolj koristila in nas najbolj napolnila z energijo hrana, ki smo jo vzgojili in pripravili sami ali kdo od naših bližnjih z veliko ljubezni in pozitivnega odnosa. Tako kot tudi jaz meljem svojo moko.

Nekvašen pirin kruh z vinskim kamnom

Dopolnilna dejavnost na kmetiji

Večja ponudba domačih pridelkov in izdelkov ter dodatni vir dohodkov

Mag. Jože Marhl

Dopolnilna dejavnost na kmetijah ni samo večja ponudba domačih pridelkov in izdelkov na slovenskem tržišču, ampak je tudi pomemben dodatni vir dohodka za kmetije in seveda možnost samozaposlitve. Tega dejstva se vedno pogosteje zavedajo tudi slovenski kmetje, predvsem ob vedno večji nezaposlenosti in odvisnosti Slovenije od uvožene hrane iz tujine, ki je večkrat sumljive kvalitete ali je celo oporečna. Seveda pa je dopolnilna dejavnost na kmetijah tudi ena izmed pomembnih osnov za razvoj kmečkega turizma in turizma nasploh in s tem novega vira dohodka tako za ponudnika kot za družbo.

Tudi v Občini Podvelka so v tej smeri storjeni koraki, ki jih usmerja Odbor za turizem Občine Podvelka, ki ga vodita podžupanja Slavica Pečovnik Urh in Lokalna akcijska skupina Mislinjske in Dravske doline (LAS MDD) – Zadruga za razvoj podeželja, katere predsednik je župan Občine Radlje ob Dravi Alan Bukovnik, članica upravnega odbora pa svetnica Občine Podvelka Marija Poglajen.

S ciljem pospešiti razvoj podeželja v Občini Podvelka je njen odbor za turizem dal pobudo za izvedbo strokovne ekskurzije – ogled slovenskih kmetij z dopolnilno dejavnostjo in seznanitev z vsebino in organizacijo dopolnilne dejavnosti na posamezni kmetiji ter s pridobljenimi izkušnjami tudi pri osvajanju tržišča. Pobuda je padla na plodna tla in tako je bila na začetku letošnjega novembra organizirana strokovna ekskurzija na Goričko. Nanjo so bili povabljeni člani občinskega sveta, občinska uprava, predsedniki vaških skupnosti in lastniki kmetij v občini Podvelka, ki že izvajajo dopolnilno dejavnost ali pa jo načrtujejo.

Zbrane je na začetku poti pozdravila in nagovorila predsednica Odbora za turizem Slavica Pečovnik Urh in med drugim poudarila, da ima Občina

Udeleženci poskušajo dobrote iz krušne peči kmetije Eme Grah v Motovilcih.

Podvelka, glede na njeno bogato kulturno in naravno dediščino, velike možnosti, žal še premalo izkoriščene, za razvoj turizma in za razvoj podeželja nasploh. Zato je osnovni namen strokovne ekskurzije vložiti dodatne kamenčke v mozaik razvoja podeželja v občini. Povedala je tudi ohrabrujočo novico, da je LAS Mislinjske in Dravske doline pridobil en milijon evrov za razvoj podeželja v občinah Podvelka, Radlje ob Dravi in Ribnica na Pohorju. Občinska svetnica in članica upravnega odbora LAS MDD – Zadruga za razvoj podeželja Marija Poglajen, ki je pripravila program ekskurzije, je predstavila njegovo bogato vsebino in poskrbela, da je bil v celoti realiziran. Za vloženo strokovno in organizacijsko delo je na zaključku ekskurzije požela močan aplavz v zahvalo.

Udeleženci strokovne ekskurzije so si najprej ogledali kmetijo Eme Grah v Motovilcih. To je manjša kmetija, katere dopolnilna dejavnost je tradicionalna peka kruha, potic in številnih drugih pekovskih izdelkov v krušni peči. Svoje izdelke že od leta 2007 uspešno prodajajo turističnim kmetijam, trgovinam pa tudi posameznikom. Dnevno spečejo 40 kilogramov kruha in drugih pekovskih izdelkov, ob koncih tedna in praznikih pa se ta količina tudi potroji. Ta dopolnilna dejavnost na kmetiji omogoča eno samozaposlitev.

Nato jih je pot vodila na kmetijo Štefana Gjergjeka v Kovačevcih. Dodatni vir dohodka za kmetijo od leta 2002 predstavlja predelava in prodaja lastnega sadja, ki ga pridelujejo v sadovnjaku na štirih hektarjih, sadje pa pridelujejo tudi za druge kmete in pridelovalce sadja. Sušijo sadne krhlje, pridelujejo sadni kis in sokove različnih vrst sadja in poljskih pridelkov. Dnevna

proizvodnja sokov je lahko tudi 5 do 6 tisoč litrov. Izdelke prodajajo vinotočem, gostilnam in posameznikom. Dopolnilna dejavnost omogoča zaposlitev treh članov družine. Zgovorni lastnik kmetije je med ostalim poudaril: "Pot k uspehu je treba začeti z malimi koraki."

V nadaljevanju si je bilo lepo ogledati turistično kmetijo Danijele Grah v Otovcih, polno gostov, in se okrepčati s prekmurskimi dobrotami.

Na svojem popotovanju po Goričkem so obiskali tudi vinsko klet v Marofu. Tu jim je komercialist Dejan Lutar razkazal vinsko klet in jih seznanil z enologijo – predelavo grozdja in nego vina, seveda pa so rezultate enologije tudi poskusili. Med vračanjem proti domu so si v Žicah ogledali še kmetijo Mirana Kolariča. To je večja kmetija s 40 hektarji obdelovalne zemlje, katere osnovna dejavnost je reja govejih pitancev, trenutno jih redijo 160. Že večletna dopolnilna dejavnost kmetije pa je stiskanje bučnega, orehovega, mandljevega, lešnikovega, lanenega, sončničnega, repičnega in konopljinega olja. Poleg že naštetega nudijo slovenskemu tržišču tudi pečena in soljena bučna semena, bučna semena, oblita s črno ali belo čokolado, mandeljne z bučnimi semeni, namaze z bučnimi semeni in bučno-skutne namaze. Dopolnilna dejavnost na kmetiji omogoča zaposlitev petim družinskim članom. Kljub bolj kislemu vremenu so se udeleženci strokovne ekskurzije vračali domov veselo razpoloženi in polni lepih vtisov ter obogateni z izkušnjami in napotki kmetij, ki uspešno uresničujejo dopolnilno dejavnost kmetije v dobro in korist svoje družine in širše slovenske skupnosti.

Strokovna ekskurzija Društva kmetijskih tehnikov in inženirjev Koroške

Martina Cigler

Megleno jutro nas je zbudilo v soboto, 26. oktobra 2013, ko smo se člani Društva kmetijskih tehnikov in inženirjev Koroške zbrali na avtobusni postaji, kjer nas je čakal avtobus in nas popeljal na izlet.

Med vožnjo po Dravski dolini smo lahko opazovali dviganje megle in pozdravili prve sončne žarke, ki so nas do Radelj že čisto obsijali. Vožnja do Maribora nam je minila kar hitro in že smo se znašli na avtocesti proti Ljutomeru, kjer smo si v kraju Križevci ogledali novo oljarno njihove kmetijske zadruge. Vodička nam je skupaj z zaposlenimi predstavila postopek pridobivanja olja. V oljarni pridobivajo več vrst čistega in solatnega bučnega olja in konopljinu hladno stiskano olje. Olje in semena so nam ponudili tudi v degustacijo. Izvedeli smo, da je odkupna cena bučnih semen zelo nizka. Potem smo se odpravili naprej na prašičerejsko kmetijo Koroša, kjer se ukvarjajo z rejo plemenskih prašičev in prašičev za zakol in predelavo mesa. Prašiče dajejo v

klavnico, saj za zdaj nimajo dovoljenja za zakol doma. Meso predelujejo v najrazličnejše suhomesnate in sveže proizvode, ki so zelo okusni; verjemite, smo jih namreč poskusili. Po malici in pokušnji mladega vina smo se odpravili na govedorejsko kmetijo Simonič, ki ima 120-glavo čredo govedi, večinoma krav molznic, nekaj bikov za pitanje ter teleta. Pri molži si pomagajo z robotom, ki ga je gospodar kupil na Koroškem. Način reje je prosta reja z globokim nastiljanjem, krave pa imajo na voljo tudi izpuste. Tudi njih je suša zelo prizadela, zlasti pri pridelku koruze, kjer je bil 70-odstotni izpad. S kmetijstvom se ukvarjajo vsi družinski člani, tudi malčki imajo veselje s tem. Tudi tukaj so nas lepo pogostili.

Na Pristavi pri Ljutomeru smo šli na ogled vrtnarije Alt. In imeli smo kaj videti! Lastniki so nam pripravili odličen sorbet iz lubenice z dodatkom sivke, poskusili smo marmelado iz buč hokaido, rumeno peso z ananasom, bučni ajvar in kup drugih dobrot. Družina živi za to vrtnarijo in kljub malemu zemljišču veliko pridelava. Po ogledu in osvežilnih prigrizkih smo se namenili v gostišče Stari hrast, kjer smo po obedu imeli tudi degustacijo vin. Ob šalah in pokušnji rujne kapljice smo postali prešerne volje in ta se nas je držala vse do doma, ko smo se poslovili. Predsedniku društva Stanku Jamniku hvala za govor, organizatorjem pa za domiselnost izleta ter njegovo izpeljavo. Zahvala tudi našemu vozniku Dušanu, ki nas je varno pripeljal tja in nazaj. Upam, da se bomo naslednje leto zopet udeležili zanimive in poučne ekskurzije, saj je dobro pokukati v druge kraje in začutiti utrip njihovega vsakdanjika.

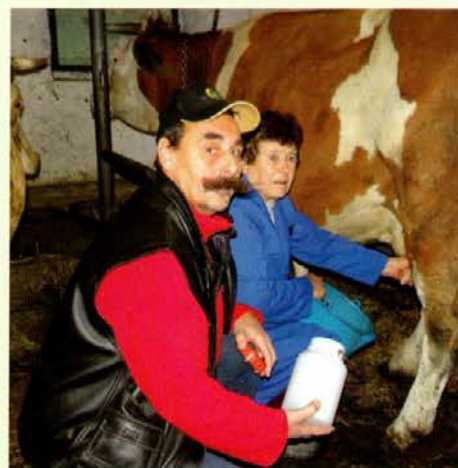

Izletniki pred Vinoteko

Škratek Peter - Pero že 52 let pije domače mleko

Vančy

Pero: "Še preden sem se rodil, so se starši dogovorili s kmetom Dularjem na Viču pri Dravogradu, da bomo redno dobivali mleko pri njih. In še vedno vsak drugi dan dobivamo po dva litra mleka. Mleko je zelo dobro, Dularjevi pa skrbijo za čistočo že pri molži in tudi ob dostavi."

Za Pera je Dularjevo mleko tisto najbolj zdravo in pravo!

Prijatelj Zdenko je Pera srečal, ravno ko je prišel po mleko, in ker je možakar zanimiv že zaradi svojih lepih in košatih brkov, je nastala fotografija, ki jo tudi objavljamo. Kaj se ve, mogoče tudi domače mleko malo pripomore, da tako lepo uspevajo.

Jože in Vika Poročnik imata majhno kmetijo, ki obsega dobre 4 hektarje. Kmetija leži med reko Dravo in cesto, ki pelje proti bivšemu mejnemu prehodu Vič. Po domače se pri njih reče pri Dularju. "Odkar kmetujeva tu, kmetijo sva kupila skupaj s starši leta 1960, imamo po 4 do 6 krav, še kakšno teličko in seveda pujske za domače potrebe," pove gospodinja Vika. Pri delu na kmetiji jima pomagata še sinova z družinami. Eden je doma, drugi pa si je kar zraven postavil novo hišo.

Mogoče je še najbolj zanimiv ta utrinek prav zato, ker vse pogosteje slišimo, da bi morali čim več uživati doma pridelano hrano. Tako, ki ne bi od svojega izvora pa do porabnika prepotovala na stotine kilometrov in menjavala nešteti embalaž.

Zima je tu

Janez Bauer

Mrzli vetrovi so zaveli okrog vrhov naših planin, ki jih je kar čez noč prekril beli sneg. Ponekod je snežilo vse do nižin in narava se je odela v belino, kot bi se pokrila z belo rjuho in zaspala. Zaslužen počitek po celoletnem trdem delu.

Naše čebelice prav tako spijo. No, spijo ravno ne, ampak počivajo. Hladno vreme, veter, dež in sneg jim preprečujejo izletavanje. Pa kaj bi zunaj, saj tudi narava počiva. Stisnejo se v gručo v obliki nogometne žoge in se grejejo. Občasno se zamenjajo, tiste na zunanji strani z onimi iz notranje, saj je temperatura okrog gruče skoraj enaka zunanji temperaturi. Zaradi tega čebel v tem času ni treba odevati ali kako drugače greti. Skozi tisočletja so se navadile, da same poskrbijo zase. Veliko bolj kot mraz jim škodi prepah ali vlažen zatohli prostor. Kakšen izvod časopisa nad gnezdo ali pa nekaj centimetrov penaste gume jim za ogrevanje in izolacijo pred vlago in prepahom popolnoma zadostuje. Najbolje jim dene, če imajo mir.

Ob koncu leta pa je že čas, da se

ozremo nazaj in pogledamo, kakšno čebelarstvo leto smo imeli. Za nekatere je bilo to drugo najslabše leto, takoj za lanskim. Nekateri pa so bili izredno zadovoljni z medeno bero. Pa lepo po vrsti. Zgodnja pomlad nas je presenetila z velikimi izgubami čebel. Ocenjujemo, da je na Koroškem čez zimo pomrla skoraj polovica čebeljih družin. Marsikateri čebelar pa je ostal popolnoma brez njih. Razloge za to naj poiščete strokovnjaki, res pa je, da kdor je spremljal življenje čebel in z njimi tudi živel, ni imel veliko izgub. Nekateri skrbni čebelarji so namreč ohranili vse svoje panje polne. Dolga zima, ali če lahko rečemo mrzla in mokra pomlad, se je vlekla vse do maja in je še dodatno zavirala razvoj čebel. Tudi v tem času je umrla kaka čebelja družina in to zaradi lakote, če so bile medene zaloge premajhne.

Šele v maju so si čebele toliko opomogle, da so se lahko normalno razvijale, zaradi deževnih dni pa ni bilo dosti izletavanja. Zaradi tega pa se je izredno razvilo rojilno razpoloženje. Kot bi narava hotela popraviti, kar je čez zimo izgubila. Vsak čebelar z močnimi čebelami se je dnevno srečeval z roji po okolišnih drevesih, a od roja ni medu. Medena letina v Mislinjski in Mežiški dolini je bila zato slaba. Točilo se je enkrat ali dvakrat. Čebele so prinesle nekaj medicine z lipe in gozdne podrasti, paša na smreki pa je zopet zatajila.

Vse kaj drugače je bilo v Dravski dolini. Severna pobočja Pohorja so poraščena z jelovimi gozdovi in tu se je medenje na hojki začelo že konec junija. Nadaljevalo se je še ves julij in v avgust. Vmes je obilno cvetel kostanj, kjer so se čebele obilno založile s cvetnim prahom, čebelarji pa so imeli še eno točenje okusnega kostanjevega medu. Čebelarji v Dravski dolini so imeli rekordno letino vrhunskega hojevega medu. Še dolgo ga bodo pomnili.

Vsi ostali čebelarji pa smo skrivali čebele pred rekordno vročino, jih hladili in krmili. Kaj hitro so minili tudi poletni meseci in v avgustu smo morali čebele nakrmiti za zimo. Tako pa se je letošnje čebelarstvo leto tudi zaključilo. Lahko rečemo, da je bilo to res drugo najslabše leto v preteklih desetih letih.

Navkljub vsemu pa se je izkazala država. Dodelila nam je subvencijo zaradi velikih spomladanskih izgub čebeljih družin. Čeprav je bila ta pomoč le malo več kot simbolična, pa vseeno pomeni potrditev naše vloge pri ohranjanju naravnega ravnovesja in opravevanju cvetočih rastlin. Zato hvala vsem!

Ob koncu leta naj vam zaželim zdravo in medeno novo leto. Naj bo to leto, v katerem boste imeli s čebelami veliko veselje. Naj vas vaše ljubljenske s svojo delovno vnemo povlečejo k novim izzivom in ciljem, ki vas čakajo.
NAJ MEDI!

Učni sadovnjak

„Kaj pa je to? Saj bi jo pojedla, če bi imela nož, da bi jo olupila,“ je s sočnim sadežem v dlani mrmrala mlada gospa, okoli katere sta skakljala otroka. Prav to je v svojem sadovnjaku doživel Šmarčan Jože, ki je pojasnil, da je šlo za navadno jabolko!

Idejni vodja projekta Šolski učni sadovnjak Jože Santner, in Jernej Mazej, absolvent hortikulture na Šoli za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, sta se odločila, da je treba spremeniti vedno slabši odnos do sadja, in stopila skupaj. Z namenom ozaveščanja prebivalstva, predvsem mladih in otrok, sta se povezala še s šolskimi strokovnjaki. Dolgoročni cilji projekta so dvig odstotka samooskrbe v državi, povečanje vpisa v vrtnarske in kmetijske šole ter čim boljša promocija pridelave sadja v državi. Na kratko: nazaj k naravi, ker, glej, 'stvarnica vse ti ponudi, iz rok ji prejemat ne mudi'.

Povzeto po: Učni sadovnjak (<http://www.insys-sp.si/ucnaura/>), 5. 12. 2013

Otroci vedo, kaj želijo, in za to tudi nekaj naredijo!

Učni sadovnjak se širi

Marta Krejan, prof.

Kolesarsko stezo Slovenj Gradec–Mislinja po novem krasi kar 58 sadnih sadik, ki so jih prejšnji mesec posadili naši sadjarji in ljubitelji dragocenih sadnih plodov. Že včasih, ko je bila tu trasa železnice, je bilo ob njej posajeno drevje, železničarji pa so po službi zase obdelovali tudi polja, ki so bila v lasti njihovega delodajalca.

Ker je kolesarska pot lepa, ob njej pa je še neizkoriščen prostor, so se sadjarji z županom MO Slovenj Gradec dogovorili za saditev sadnega drevja. Bil je navdušen, saj se zaveda, kako pomembna je samooskrba. Ker je martinovo praznik KS Šmartno, so v okviru tega organizirali tudi sajenje. Uvod v njihovo akcijo je bil otroški kulturni program v dvorani gasilskega doma v Tomaški vasi. Dvorana je bila polna ljudi, pripravljenih na saditev, pri kateri so sodelovali tudi župan Andrej Čas in ravnatelj OŠ Šmartno Zdravko Jamnikar ter predsednik KS Šmartno in

VS Tomaška vas. Sobota, 9. 11. 2013, je bila deževna in kot za stavo je bilo tako zelo, da dela niso mogli opraviti, kot so želeli. Nekaj sadik so posadili, nekaj pa so jih pustili za dni brez dežja. Pri avtobusni postaji Zlatoper sta jim na pomoč prišli kmečki družini, ki pravita, da je otroke treba zgodaj naučiti delati.

Pri podhodu, kjer je bila tudi lokacija saditve, so stopili v akcijo še drugi vaščani ter člani Ekološkega društva, posadili drevje in primaknili še svojo sadiko. Vsi, ki so sadili, so bili večji tega dela in večina od njih ima doma posajeno sadno drevje. Da je treba na koncu posajeno sadje zaliti, dobro vedo bližnji sosedje, ki so za to poskrbeli z dobrim jabolčnikom.

Na drugih lokacijah so sadjarji z vaščani sadili od petka do nedelje; eno lokacijo je prevzelo Društvo diabetikov SG, drugo pa Turistično društvo Šmartno in občani.

Sadili so tudi v bližini gozda, zaradi česar je bilo treba sadike zaščititi pred divjadjo. Za zaščito so uporabili zaščitne mreže, ki jih je doniralo Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Zaradi nevarnosti voluharjev niso stali križem rok tudi na Koroški kmetijsko-gozdarski zadrugi in so pomagali pri nabavi sadilnih mrež in jih nekaj tudi donirali, sadilne jame pa je izkopal Javno

komunalno podjetje SG. Dijaki Šolskega centra SG so za uvod k sajenju spekli slastno pecivo, stroške sestavin pa je pokrila MO Slovenj Gradec.

Finančno so nam pomagala nekatera podjetja ter nekaj občanov in kmetov in hmeljarjev, v MO SG pa so za ta namen odprli podračun, tako da lahko še naprej prispevamo sredstva za naslednje saditve na istih lokacijah; verjamejo, da bodo nekaj donirali tudi svetniki MO Slovenj Gradec.

Sadjarje je presenetilo, koliko ljudi iz mesta in okolice se je odzvalo; vendarle so sadili zanje, ne za tiste, ki sadje že imajo doma ...

Radi bi povabili vse, ki imate doma stare vrste sadnih drevesnih sort, da se pridružite širjenju učnega sadovnjaka. Mogoče imate cepljene sadike, ki bi jih radi posadili ob kolesarski stezi? Ali pa drevesne veje za cepiče ...

Predvsem k sodelovanju vabljeni sadjarska društva, ki bodo s svojim znanjem in izkušnjami zagotovo lahko veliko pripomogla k uresničevanju načrtov Učnega sadovnjaka.

Pišite nam ali pokličite v uredništvo Viharnika; če želite, prinesite sadiko, veseli bomo vašega sodelovanja.

Bo Tonijeva zbirka še večja?

Marta Krejan, prof.

Toni Štrigl, "zastavonoša slovenskih občin", o katerem smo pisali novembra, se je oglasil pri nas v uredništvu in nam povedal o svojih nadaljnjih projektih. Zapisali smo že, da potrebuje večjo streho za svojo zbirko, saj se ta nenehno večja ... vendar o tem takrat, ko bo aktualno. Že lani je za božično-novoletne praznike svojo hišo ozaljšal s skoraj nepredstavljamim številom pisanih lučk, da jih je letos še več, pa se lahko prepričate, če se sprehodite po Selovcu.

Toni nas je pocukal za rovak tudi zato, ker smo v prejšnji številki načelniku Vojašiču pripisali čin stotnika, za kar se opravičujemo, mag. Markovič, ki je ob odkritju topa FLAK pri Štriglu imel slavnostni govor, je namreč major.

Toni se za pomoč in podporo pri svojih projektih še enkrat zahvaljuje vsem, ki po svoje pripomorejo k ohranjanju dediščine, za katero skrbi, posebej pa še županu Občine Ravne na Koroškem, mag. Tomažu Roženu, ki si je njegovo zbirko med prireditvijo z zanimanjem tudi ogledal.

Cerkev svetega Miklavža in miklavževanje

Nevenka Knez

Kadar se peš odpravite po Poti Rimljanov od Colatia v Starem trgu skozi gozd preko Vodenikovih skal, se vam ob izstopu na gozdnem obronku odpre pogled na dolino Selčnice, ki so ji v preteklosti rekli Volčja jama ali Volčjak. To dolino je dobil leta 1189 v posest samostan Št. Pavel iz Labotske doline. Po tukajšnjih opatih, ki so jim rekli kar apati, je domačija dobila ime Apačnik.

Menihi so si tu postavili stanovanja in kapelo, kasneje pa je samostan posestva prodal kmetom. Apaška domačija je bila s svojo lastno kovačijo, mlinom, žago ter s sušilnico za lan dokaj samozadostna. Mogoče je domnevati, da so bili gospodarsko samozadostni že menihi in da so se kasneje delavnice le še posodobile. Na dvignjenem grebenu so imeli celo staro gradišče, prirejeno za krožno obrambo, katerega jarki so še

vidni. Ostanke zidov meniških stanovanj pa so odstranili konec 20. stoletja, ko so ob vodi podrli staro hišo.

Ko preidemo most čez potok Selčnico, smo z Vrh prešli na Sele, kjer naj bi menihi v 13. stoletju zgradili kapelo. Današnja stavba je poznogotska in ima baročno opremo. Sprva je bila samo kapela, kasneje pa so postavili še zvonik, ki ima dva železna zvonova. Ustno izročilo pove, da so zvonove menjavali: poprej naj bi bili pri Miklavžu viseli bronasti, ki so bili premeščeni k sv. Urbanu, nove železne pa so obesili v miklavški zvonik. Cerkev sv. Miklavža je bila več stoletij podružnica sv. Pankracija na Gradu, po prizadevanju duhovnika Franca Ksaverja Meška pa je leta 1961 postala podružnica sv. Roka na Selah. (vir: Zloženska tematske Poti Rimljanov, 2004)

Danes se v tej skromni cerkvi brez elektrike večkrat ustavijo pohodniki, ki jih zanimajo sakralni objekti in njihova notranjost, zlasti pa zgodbe, povezane z njihovimi zavetniki. Sveti Nikolaj velja za zaščitnika mornarjev in ribičev, verjetno zato, ker se je njegova družina ukvarjala s pomorstvom oziroma z ribištvo.

Mi, zlasti pa otroci, poznamo Miklavža kot dobrega moža, ki simbolično razveseljuje s svojimi darovi. V resnici pa simbolizira svetnika svetega

Dobri mož Miklavž

Nikolaja, ki naj bi kot otrok brez staršev živel v mestu Mira. Stric, ki je namesto staršev zanj skrbel, ga je seznanil s tamkajšnjim škofom. Ta je pomagal mlademu Nikolaju, da se je popolnoma posvetil krščanstvu in ga je tudi posvetil v duhovnika. V tem času je bilo krščanstvo še nezaželeno in tudi Nikolaja so rimske oblasti pregnale.

Po nekaterih legendah je Nikolaj pomagal trem hčerkam iz zelo revne družine tako, da jim je skozi dimnik njihovega doma spuščal zlate kepe, ki so bile bogata dota, da so se lahko dobro poročile.

Nadaljevanje na str. 20

Najbolj obiskana je ta cerkva zagotovo na predvečer svetega Miklavža, ko se starši skupaj z najmlajšimi, polnimi pričakovanja in želje po srečanju s prvim dobrim možem, zberejo v njeni mali notranjosti. To se je zgodilo tudi letos, ko so miklavževanje s kratko igrico začeli osnovnošolci, oblečeni v angelce. Vrhunec večera pa je bil obisk skrivnostnega Miklavža s "črnim" spremstvom, ki menda letos zaradi pridnih otrok ni imel veliko dela.

Na vrsti so otroci, katerih tresoče ročice malce zadržano sprejmejo skromno vrečko s knjigo, bomboni, s parkljem iz testa ter najpomembnejše s šibo, ki jo bodo shranili vsaj do praznika nedolžnih otročičev oz. do tepežnega dne, ko smejo otroci po domovih s tepežkanjem voščiti novo leto v zameno za kakšen dar.

V pričakovanju ...

140 let Prostovoljnega gasilskega društva Prevalje

Maja Sekavčnik

**Močna industrija, delovanje
cinkarne ter začetek železarstva, so
besede ob katerih gasilci najprej
pomislimo na požarno varnost.**

Prav zaradi tega lahko govorimo o 180 letih delovanja gasilstva na Prevaljah, saj je verjetno prihajalo do raznoraznih nesreč, ki so zahtevale ljudi, da so skrbeli za zagotavljanje varnosti kraja in obratov.

Ti ljudje so vse do leta 1873 delali pod imenom Požarna bramba. O zgodnjih začetkih gasilstva na Prevaljah pričajo tudi številni viri ter arhivska gradiva. A vendar politična določila prevladajo nad vsem in lahko o dejanskih začetkih delovanja prostovoljnega gasilskega društva Prevalje govorimo od leta 1973 dalje, ko so se isti ljudje z isto opremo in orodjem

preimenovali v Prostovoljno požarno brambo. Prav zaradi tega danes praznujemo 140-letnico prostovoljnega gasilstva na Prevaljah.

Tudi 140-letnica delovanja organiziranega gasilstva je pomemben in častitljiv dogodek za naše društvo. To obdobje zaokrožuje uspešno delo več generacij. 140 let je številka, za katero se skriva mnogo prehojenih poti, mnogo odrekovanja in žrtvovanja z namenom, da zaščitimo tiste, ki to potrebujejo. Ne gre le za svečan trenutek, ko ocenjujemo našo uspešnost in rezultate dela, temveč gre tudi za trenutek, ko se spomnimo na vse tiste dobre in srčne ljudi, ki so v vseh

*Die Feuerwehr der Gemeinde Prevalje ist eine
Vollkommene
Anstalt, die für die Sicherheit der
Gemeinde sorgt. Die Feuerwehr der
Gemeinde Prevalje ist eine
Anstalt, die für die Sicherheit der
Gemeinde sorgt. Die Feuerwehr der
Gemeinde Prevalje ist eine
Anstalt, die für die Sicherheit der
Gemeinde sorgt.*

140
let

PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA NA PREVALJAH

1873-2013

teh desetletjih dokazovali svojo pripadnost gasilskim vrstam.

V ta namen ter v počastitev 140 let delovanja prostovoljnega gasilskega društva na Prevaljah je bila letos, natančneje 8. 9. 2013, organizirana gasilska parada skozi jedro Prevalj.

Pred parado se je v prostorih gasilskega doma v veliki dvorani odvijala slavnostna seja, katere se je poleg domačih gasilcev in gasilk udeležilo tudi veliko pripadnikov delegacij sosednjih ter drugih gasilskih zvez in društev, prav tako so se je udeležil tudi pripadniki društev sosednjih držav, in sicer pobrateni društvi iz Avstrije ter Hrvaške, ter ostali visoki gostje. Med njimi predsednik Gasilske zveze Slovenije Jošt Jakša, generalni direktor Uprave republike Slovenije za zaščito in reševanje Darko But ter namestnik generalnega direktorja Uprave republike Slovenije za zaščito in reševanje Branko Dervodel, župan občine Prevalje dr. Matic Tasič, regijski poveljnik Primož Ternik, poveljnik gasilske zveze Mežiške doline Slavko Gregor ter drugi visoki gostje.

Po končani slavnostni seji je sledila gasilska parada skozi jedro Prevalj. Člani društev so se zbrali pred gasilskim domom na Prevaljah; skupno je bilo na praznovanje obletnice povabljenih več kot 35 gasilskih društev. Udeleženci so prišli iz treh držav, in sicer poleg so domačih društev iz Slovenije oziroma z območja koroške regije, prišli še gasilci iz Avstrije in Hrvaške. Na čelu parade je bil gasilski znak, sledil je mimohod praporov vseh sodelujočih društev. Parado pa smo izpopolnili s posebnimi ešaloni, in sicer ešalon pionirjev, pionirk ter mladincev in mladink, poseben ešalon vseh članic ter ešalon članov. Rep parade je pripadal ešalonu gasilskih vozil. Vsi ešaloni so korakali mimo častne tribune, na kateri so stali visoki gostje. Prav vsak ešalon je bil posebej najavljen, tako da so lahko gledalci parade, katerih se je zbralo kar lepo število, natančno vedeli, kaj gledajo. Zaključek parade je potekal v prireditvenem šotoru, kjer so vse prisotne nagovorili omenjeni visoki gostje.

Poleg častne 140-letnice pa je bil to dan za še eno častno nalogo, in sicer uradni prevzem ter krst novega avtomobila Mercedes Benz Sprinter 519 CDI 4 x 4. Glavni sponzor Ivan Sušnik, lastnik podjetja RCM, d. o. o., Prevalje, je ključke predal poveljniku PGD Prevalje Andreju Stermcu, ta pa strojnemu referentu Aljoši Regoršku.

Najlepši turistični spominek Občine Vuzenica 2013

Anja Vajde

Po dolgem času smo tudi v Vuzenici obudili javni natečaj "Izbor najlepšega turističnega spominka Občine Vuzenica" in veseli smo, da je tako. Javni natečaj se je iztekel 20. junija 2013 in na naslov TIC-a je do tega datuma prispelo sedem spominkov štirih različnih avtorjev.

Nagrajenec in nagrajenki z županom. Z leve: Mirko Kogelnik, Špela Golob, Veronika Rudolf in župan Občine Vuzenica Franjo Golob.

Na natečaju so lahko kandidati sodelovali s spominki, ki so bili prvič javno predstavljeni in so predstavljali območje Vuzenice, kulturno in naravno dediščino ter sodobno ustvarjalnost in dejavnost področja turizma. Bili so upoštevani naslednji kriteriji: prepoznavnost, identiteta, reprezentativnost, promocija območja.

Strokovna komisija: predsednica Sveta TIC-a Marta Rek, kustosinja Koroškega pokrajinskega muzeja in umetnostna zgodovinarica mag. Simona Javornik Ristič, kustos Koroškega pokrajinskega Muzeja in zgodovinar Marjan Kos, arhitektka Anuška Viher ter občinski svetnik Horst Helbl, ki jo je imenoval župan Občine Vuzenica, Franjo Golob, je vestno in dosledno opravila svoje delo. Na koncu se je soglasno odločila za najboljše tri, ki so bili tudi nagrajeni.

komisija soglasno odločila za naslednji vrstni red:

1. mesto: unikatne lesene žlice – flosarska in za polento avtorja Mirka Kogelnika;
2. mesto: srednjeveški Pistrov grad v 21. stoletju (kot stojalo za pisala) avtorice Špele Golob;
3. mesto: polstena posoda z motivom Pistrovega gradu avtorice Veronike Rudolf.

Unikatne lesene žlice iz Vuzenice

Nadaljevanje na str. 22

Iskrene čestitke vsem nagrajencem!

V razstavnem prostoru je bilo čutiti veliko dobre energije, pozitivnih mnenj in komentarjev. Po uradnem delu je sledilo prijetno druženje v enkratnem ambientu, Slomškovi sobi, ki je dodala dogodku poseben pečat.

Naj bo letošnji uspeli natečaj spodbuda za vse ustvarjalce, umetnike, doma in širše, da se nam prihodnje leto pridružijo v še večjem številu.

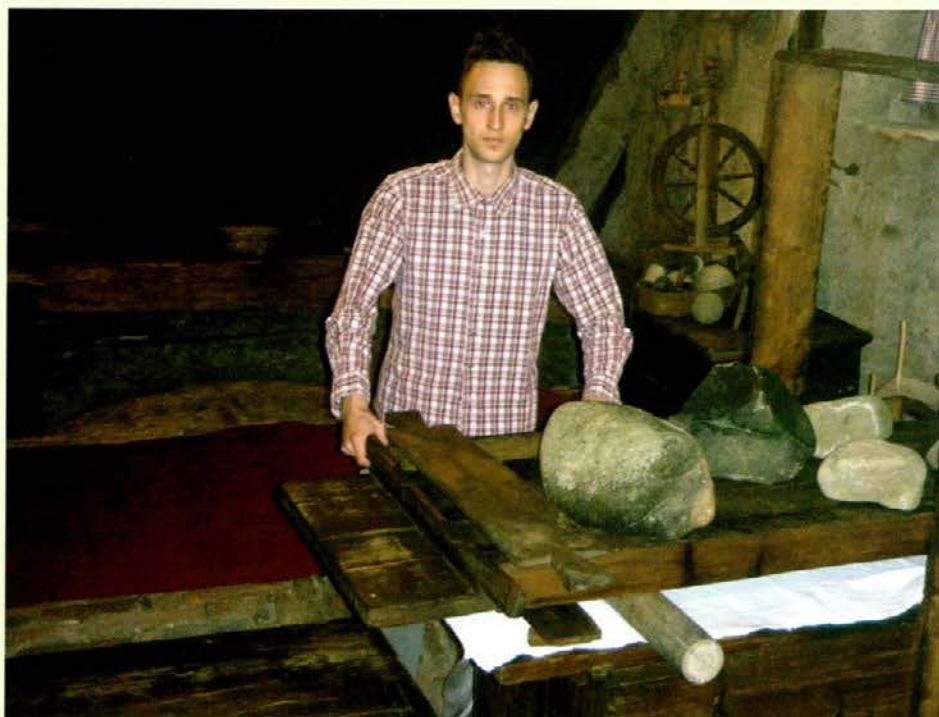
Kmečki muzej in mlin na kmetiji Dajel

Franc Areh

Petindvajsetletni Daniel Lužnik je na kmetiji Dajel pod Homcem v Šmartnem pri Slovenj Gradcu pred štirinajstimi leti začel zbirati starinske stvari. Že kot mlad fant je imel veselje do tega, saj je doma na podstrešju našel veliko zanimivega starinskega orodja in pripomočkov iz starih časov. In ker je imel žilico za zbiranje, je veliko tega nabral še pri sosedih in krajanih Šmartnega ter bližnje okolice.

Prav zaradi tega je pred desetimi leti začel urejati podstrešje, kjer pa je sedaj tudi pravi muzej, vsekakor vreden ogleda. V njem lahko najdemo vse od mizarskega in čebelarkega orodja, čevljarjskih pripomočkov, šivalnih strojev do najrazličnejših kuhinjskih pripomočkov iz starih časov, kovaškega orodja, vojaške opreme in še marsikaj zanimivega bi se našlo. Še prav ponosen pa je Daniel na staro leseno mizo, ki je bila nekoč zelo iskana, namenjena pa je bila mehčanju lanenih prtov, saj so bili nekoč prti večinoma iz lanu. Ta posebna miza se je imenovala vauhle in je ena redkih, ki se je ohranila do danes. Prav tako je izredno ponosen na star gramofon, ki izhaja iz leta 1920. Ta gramofon pa igra še danes, treba ga je samo naviti. Prav tako še danes deluje star radijski sprejemnik z gramofonom znamke Power-phon, star več kot šestdeset let.

Muzej je v zelo dobro vzdrževani hiši, stari preko tristo let. V njej je ohranjena krušna peč, na stenah pa visijo slike rodbine Dajel. Daniel je posebno mesto posvetil družinskemu drevesu, katerega

Daniel pred mizo "vavhle" za mehčanje lanenih prtov

korenine segajo v davno leto 1780. Vključuje kar štiri rodove, ki so bili živeli na tej kmetiji.

Domače ime Dajel se je ohranjalo skozi vse rodove, menjavali so se samo priimki tu živčih. Prvotni priimek na kmetiji Dajel naj bi bil Jenišek, ker pa v tej generaciji ni bilo moškega naslednika, se je rod nadaljeval z Dulerji, za tem z Rajhi, sedaj pa je priimek Lužnik tisti, ki se bo najverjetneje tudi ohranil, kajti ta priimek bosta naprej ponesla dva naslednika Lužnikove kmetije.

V gospodarskem posloplju stoji mlin, ki je bil včasih edini mlin na Homšnici, in je mlel za vse okoliške kmete. Takrat se je mlelo večinoma v spomladanskih mesecih in v jeseni, ko je imel potok dovolj vode. Leta 1943, ko se je pod Homcem pojavila elektrika, so mlin prestavili v prostor pri kmetiji, kjer še danes melje rženo pšenično moko in koruzo.

Romarji, ki so častili Marijo Homško in so takrat prihajali peš tam mimo, so se na tej kmetiji lahko odžejali s posebno "kislo" vodo iz vodnjaka na dvorišču. Po to vodo pa so včasih hodili od blizu in daleč. Daniel v prihodnosti še marsikaj namerava obnoviti, tudi ta vodnjak.

V svoji zbirki ima tako več kot 1000 predmetov etnološke dediščine, sama zbirka pa je razdeljena na več tematskih področij. Vrednost investicije obnove muzeja že zdaj presega trideset tisoč evrov.

Za ogled muzeja pokličite na telefonsko številko 031 484 446.

Elizabetin sejem

Mirko Tovšak

Slovenj Gradec slovi kot trgovsko središče. Že nekdaj so ljudje s Koroške hodili nakupovat v to mesto. Spomnimo se še starih trgovcev, kot so bili Rojniki, Smolčniki, Pergerji in še nekateri podjetni Slovenjgradčani, ki so znali ponuditi domačinom trgovsko blago, ki ga v podeželskih trgovinah ni bilo možno kupiti.

Vzporedno s trgovskimi lokali pa so domačini na ulicah svojega mesta organizirali tudi kramarske sejme. Ti so se ohranili do današnjih dni, še več, v zadnjih letih so ob podpori Občine in

Na sejmju se je predstavilo kar nekaj kmetij.

Ponudba na stojnicah je bila kar pestra.

Glavni trg na dan sejma dobi povsem novo podobo.

Turistično informacijskega centra prerastli v množična srečanja domačinov. Ti ob stojnicah ne le kupujejo raznovrstno blago, pač pa jim sejem pomeni tudi lepo priložnost, da se srečajo z znanci in poklepetajo v množici obiskovalcev, ki jih je ob takih priložnostih na ulicah starega dela Slovenj Gradca ne manjka.

V Slovenj Gradcu letno organizirajo

tri sejme. Prvi je Jožefov sejem, ki na god svetega Jožefa v Slovenj Gradec običajno privabi največ obiskovalcev. Drugi je Pankracijev sejem, ki zaradi slabega slovesa ledenih mož večkrat prepreči uspešno izvedbo te prireditve, zadnji pa je Elizabetin sejem v novembru. Letos je na tem sejmu sodelovalo veliko število razstavljalcev. Med njimi se s svojimi stojnicami iz leta v leto predstavlja vse

več domačih pridelovalcev hrane. Letos smo zasledili tudi povečano ponudbo pridelkov z ekoloških kmetij, kar nekaj pa je bilo tudi razstavljalcev izdelkov domače in umetne obrti. Tako je tudi prav, saj smo tako na sejmi kot na tržnici v Slovenj Gradcu močno pogrešali ponudbo domačih pridelovalcev hrane.

Ekološko društvo Slovenj Gradec

Mestna občina Slovenj Gradec

RAVNAJMO ODGOVORNO!

ZDRAVJU ŠKODLJIVO

VLAŽEN LES REKLAME

IVERKE AVTOMOBILSKE GUME

PLASTIKA **SINTETIČNO BLAGO**

ZELENE REŠITVE

SUHA DRVA IZOLACIJA

TOPLOTNA ČRPALKA SOLARNI SISTEMI

OLJE PLIN

uporaba nepovratnih sredstev SLO eko sklada

Oblikovata in ilustrirata
Patricija Zbičajnik

Za voznike – in za tiste, ki to še bodo

Mag. Jože Marhl

Komisija za tehnično kulturo pri Koroški pokrajinski zvezi društev upokojencev v Slovenj Gradcu je zadnji četrtek v novembru organizirala strokovno ekskurzijo – ogled Centra AMZS za varno vožnjo na Vranskem. Program sta pripravila predsednik komisije Lojze Gobec in član komisije, zadolžene za področje prometa, Janko Torej. Strokovne ekskurzije so se udeležili predstavniki društev Koroške pokrajinske zveze upokojencev in člani Komisije za tehnično kulturo.

Udeležence je v Centru varne vožnje na Vranskem sprejel inštruktor varne vožnje Danijel Granda. S strokovno razlago na terenu je predstavil poligon za vožnjo, ki se razprostira na površini 14 hektarjev in ima devet modulov ali sklopov. Vsak modul je namenjen izvajanju določenih vaj oziroma je zasnovan za določen tip vožnje. Seveda so si na poligonu ogledali tudi vožnjo vozil v različnih voznih razmerah.

Udeleženci strokovne ekskurzije z inštruktorjem varne vožnje Danijelom Grandom (prvi z desne) in direktorico centra Lucijo Sajevec (tretja z desne).

V učilnici centra je njegova direktorica Lucija Sajevec predstavila celotno vsebino njihovega dela in odgovarjala udeležencem ekskurzije na številna postavljena vprašanja.

Namen strokovne ekskurzije je bil v celoti dosežen. Udeleženci so se vrnili domov z novim znanjem in s prepričanjem, da znanje in izkušnje, pridobljene s preizkusom voznških

sposobnosti na poligonu v različnih voznih situacijah, prispevajo k večji varnosti v cestnem prometu. Te izkušnje pa so potrebne vsem voznikom – še zlati voznikom začetnikom pa tudi starejšim voznikom. To svoje prepričanje bodo prenesli tudi članom in članicam v svojih družtvih.

8. tradicionalni izlet kava bara Gašper

Toni Štrigl

Kot že sedem let poprej, smo se tudi v petek, 11. oktobra 2013, zjutraj zbrali pri kava baru Gašper na Selah, da se odpravimo na izlet. Udeleženci smo bili ljubitelji priljubljenega kava bara Gašper, ki je ob cesti Slovenj Gradec–Sele–Kotlje. Posebej pa je treba omeniti, da so se izleta udeležili tudi pevci moškega pevskega zbora Fran Ksaver Meško s Sel.

Po jutranji kavici nas je avtobus odpeljal proti Ljubljani. Vmes smo na postajališču imeli malico, da smo se okrepčali, nato pa oddrveli na ogled pivovarne Union v Ljubljano. Ogledali smo si potek proizvodnje pijač. Pogostili so nas z golažem in seveda pivom ter presenetili z darilnim setom proizvodov,

Toni je prepričal uslužbenke dvorca, da so mu dovolili fotografiranje v sobani, kjer to sicer ni dovoljeno. (op. ur.)

ki smo jih lahko odnesli domov.

Pot nas je vodila proti Kranju, kjer smo si na Brdu pri Kranju ogledali dvorec Brdo, kjer je imel rezidenco Josip Broz Tito, sedaj pa se prostori uporabljajo v protokolarne namene Vlade Republike Slovenije.

Po kosilu, v poznih popoldanskih urah, nas je pot vodila preko Jezerskega in Avstrije nazaj na Sele, kjer nas je ob zaključku izleta čakala še pogostitev.

Bilo je lepo! Vabljeni tudi drugo leto!

Čez goro k babici

Marija Breznik

Tako imenujem pot, ki je vodila Močnikove otroke k Arlu, kjer je živel njihova babica Veronika. Bila je drobna, dobrovoljna ter dobrosrčna ženica. Ker je bila pot od Otiškega Vrha do Pernic kar precej dolga in naporna, so babico le malokdaj videli.

Moj mož se zelo rad spominja, kako veseli so bili, ko jih je enkrat, redko dvakrat na leto obiskala. Še vedno so lepi spomini na tople nogavice in rokavice, ki jih je spletla in jih z njimi obdarovala ob obisku. Tudi vnuki so babico, če se je le dalo, radi obiskali. Zato so ostali lepi spomini na mladost in Arlovo domačijo. Takrat je bila tam lesena hiška, ki jo je zob časa že precej načel. V njej so zrasli Arlovi otroci v pridne in poštene ljudi. Na njenem mestu sedaj stoji lepa nova domačija. Tu na tej domačiji so se v

Le nekaj se nas je fotografiralo pri ležečem boru

septembru srečali otroci nekoč Arlove Micke, sedaj Močnikove, in Arlovi. Ker čas neusmiljeno hitro mine, družine pa se večajo, se nas je zbralo kar precej. Kar nekaj jih je bilo, ki se niso poznali med sabo, zato je bil namen srečanja druženje in spoznavanje. Najprej smo obiskali perniško cerkev, kjer smo sodelovali pri sveti maši. Na Arlovi domačiji pa so nas že čakale dobrote z žara. Ko smo se

okrepčali, se je začelo prijetno kramljanje. Škoda, da je vreme malo nagajalo, saj se nas je zato le nekaj sprehodilo do Arlovega ležečega bora, kjer smo naredili fotografijo. Naše srečanje je lepo uspelo. Arlovim se lepo zahvaljujemo za organizacijo in prijaznost! Kar pošteno so se morali potruditi, da smo se mi *fajn* imeli.

Ta naša čudovita gostoljubna Prlekija

K. Valtl

Vsak izlet je pogled drugam, je iskanje in primerjava, kaj že znajo v podobnih razmerah bolje od nas. Prinesti kaj novega, boljšega, si tudi malo oddahniti od vsakodnevnega dela in skrbi, tudi to so naši izleti.

Sadjarsko društvo Bobovec Muta je zadnje dni avgusta organiziralo lep izlet. Prva postojanka je bila sadjarska kmetija Trstenjak v Stročji vasi. Trstenjakovi so nas sprejeli s pravo gostoljubnostjo tamkajšnjih ljudi. Tiste ure smo bili mi najpomembnejši! Spoznali smo družino, ki gospodarji z jablanami in v glavnem prideluje sadne sokove. V svoji Špajzi so nam pokazali in povedali veliko novega. Se čuje malce neverjetno, da je lahko proizvodnja kvalitetnih sokov enako donosna kot vinogradništvo? Je. Le da trg zahteva najboljšo kvaliteto. Prednost je predvsem v lažji prodaji. Najboljšo kakovost terja trgovina tudi pri odkupu jabolk. Vse so nam pokazali in dali poskusiti. Poleg sokov smo bili namreč pogoščeni z domačimi dobrotami, ki jih poznajo gospodinje Prlekije. Imajo dobro

zaseko, dobrote iz *tünke* in celo vrsto najboljših klobas. Kljub temu da je bilo vse res dobro, je nekaj ostalo na mizah. Gospodinja nam je zaupala, da vse dobrote niso njene. Precej dolgo je trajalo, da so si gospodinje med sabo zaupale, a uspelo jim je in danes prinesejo svoje viške, jih pripravijo in si znajo tudi pravično razdeliti denar. Namesto da bi nosile na tržnice, svoje izdelke enostavno prodajo doma. Odlična ideja, kajne? V Špajzi je tudi majhna trgovina, kjer najdete skoraj vse, kar pridelajo ali naberejo v vasi. "Ni veliko, ampak nekaj pa je le," pravi gospodinja. Polni najlepših vtisov smo se odpravili v zgodovinsko-muzejski Temnar. Gospodar nam je razkazal starinsko, danes temeljito obnovljeno zidanico iz 18. stoletja, in njene kleti. Seveda je sledila pokušina najboljših vin in kmalu smo brenčali kakor čebelice v panjih. Tudi tu smo doživeli

presenečenje. Saj veste, na degustacijah navadno ponudijo tudi koščke sira in kruha, tu pa so dekleta postregla kar s kupi polno obloženih kruhov. Verjemite, to je mnogo boljše kakor koščki sira, traja precej dalje in užitki ob pijači so boljši. Tako tudi na prijeten način prodajo še drugi del svojih pridelkov. Nekaj bokalov mladega vina nam je *šenkal*, saj poznamo ta koroški izraz, *virt*, ki je poskrbel tudi za pečeno kostanje kar na dvorišču zidanice. O mladem vinu ali vinskem moštu pa le to: ta sladka pijača vedno pride za nami in močno poveča gravitacijo, vleče postrani ali na tla. Naši severni sosedje mu pravijo *šturm*, med poznavalci mladih vin pri nas pa mu ljubeznivo pravimo *grabenvaler*. Tudi tak obraz ima ta naša manj znana Prlekija, dežela prijaznih ljudi. Podobno kot mi se trudijo, iščejo najboljša pota. In imajo nam kaj pokazati!

Za sosednjimi vrati

Edo Janezov Vanč

Marko Kumer, predsednik VS Koprivna

Edo ob svojem sekalniku

Kdo ne pozna Vanča? Poznamo ga vsi tisti, ki imamo opravka s kmetijsko mehanizacijo in mehaniko. Mladi ga spoštujemo zaradi njegovih preiščenih življenjskih korakov. Teh korakov je moral Vanč narediti veliko. Omenil jih bom samo nekaj: bil je nakladalec lesa, oglar, sekač, žičničar, električar itd. Zakaj govorim o preiščenih korakih? Vanč pravi: "Vsak korak, ki ga narediš človek v življenju, naj bo preiščen in s trdno podlago, že tako in tako se lahko kaj pogrezne." Vsako delo, ki ga je opravljal v svojem življenju, je na njem pustilo določen pečat. A nikoli se ni mogel otresti svoje velike ljubezni do dela na področju inovacij s kmetijsko ter gozdarsko mehanizacijo. Vanča poznajo po širni Sloveniji po kvalitetnih gozdarskih bobenskih vitlih in cepilcih za drva. Malokdo ve, da je naredil prve motorne sani v Sloveniji, traktor, ki obratuje se danes, mešalce testa in najrazličnejšo opremo za gospodinjstvo. Vse stvari, ki jih je naredil v svoji karieri, so bile zelo inovativne in imajo v kovinski industriji še danes svetlo prihodnost. Janezov Vanč pa je imel veliko svetlih

noči zaradi finančnih primanjkljajev pri uresničevanju novih idej, ki jih naposled ni mogel udejanjiti. Večkrat v šali pravi: "Naredil bi helikopter, ampak v zraku se ne da menjati svečk." Lansko leto, točno na svoj rojstni dan, 6. 6. 2012, se je odločil, da naredi sekalnik za sekance. Njegovo delo sem spremljal v njegovi delavnici, ki je precej polna železa, je pa tudi topla, saj je tam postavil svojo peč na sekance. Spraševal sem ga, zakaj pri 82 letih dela takšen stroj za sekance. "Bolelo bi me srce, če se v takšnem okolju, kot je Koprivna, ne bi ogreval na sekance, žalosti pa me, da si taksnega ogrevanja pri vsem odpeljanem lesu ne omissijo še drugi, ki so mlajši od mene." Sekalnik poganja lasten motor s 100 konjskimi močmi, je zelo ekonomičen, ima tudi dodaten pogon za samovleko debela do debeline 28 cm. Izdelava stroja je zahtevala precej znanja, materiala in seveda tudi denarja. Stroj za sekance je izdeloval eno leto in s tem dokazal, da se tudi pri njegovih letih z voljo da narediti marsikaj. Sekalnik je poimenoval po stari in prehitro pozabljeni obrti: Oglar.

Naš deda Dolf

Vnuk Tilen Cigale

Naš deda Dolf je velik ljubitelj gozda in strasten nabiralec gozdnih sadežev. Rojen pod Uršljo goro, na Klančnikovi

Enkrat na leto, na noč čarovnic, si deda Dolf "nabula fajfo" in jo v družbi s čaravnico z užitek prižge.

Če je treba, deda Dolf gobe izkoplje izpod snega.

domačiji, je že v otroštvu spoznal zaklade in dobrote, ki nam jih ponuja gozd. Z nabiranjem borovnic je zaslužil marsikateri dinar in kasneje tolar, ko gozdovi še niso bili tako izropani teh žlahtnih modrih sadežev.

V zadnjih letih je vso svojo energijo vložil v delo skrbnika župnijskega gozda, kljub temu pa izkoristi mnogo prostih trenutkov za nabiranje gob. Rad nabira

"marele", ker je hitro polna košara ... Enkrat mu jo je zagodlo vreme, tako da jih je moral kopati izpod snega. Največje veselje pa mu seveda prinesejo jurčki, ki so po njegovem kralji gob. Zgodi pa se mu tudi, da se kakšen obisk gozda konča brez žlahtnega ulova. Takrat se mora zadovoljiti z lesnimi gobami, ki pa so na žalost uporabne samo za okras in kadilo ob veliki noči.

kratkohlačniki

Dobrodelni bazar

Mateja Uršnik

Dobrota je naš notranji glasnik in svetovalec.

Kolikor poslušamo njen nasvet, toliko imamo notranjega miru in sreče. (A. T.)

Tole misel so na vabila za bazar dobrote napisali učenci in učitelji šole Sele-Vrhe.

Šola Sele-Vrhe je podružnica Prve osnovne šole Slovenj Gradec. Obiskujejo jo učenci od prvega do šestega razreda. V prostorih šole je tudi oddelek vrta.

Že lansko leto so se učenci in učitelji te šole odločili, da na Selah pripravijo samostojni bazar dobrote, ki je prejšnja leta potekal v Slovenj Gradcu na centralni šoli. Bazar na Selah je v bil v lanskem letu zelo lepo obiskan, saj so prostovoljni prispevki presegli 600 EUR. Ta denar so namenili izključno učencem selske šole. Nabavile so se vse potrebščine za likovni pouk, škornji za delo v šolskem zeliščnem vrtu (hortikulturni krožek), nekaj zvezkov in še precej stvari, ki jih učenci potrebujejo v šoli. S tem je bilo nam staršem prihranjenih kar nekaj stroškov. Cela šola si je šla ogledat risani film v kino v Celje, česar so se otroci še posebej razveselili.

Letos se je zgodba o bazarju ponovila. Učenci so se skupaj z učitelji že nekaj tednov prej pripravljali na veliki dogodek. K pripravam je spadala izdelava voščilnic, glinenih okraskov, zeliščnih čajev, ognjičevega mazila, nakita, darilnih vrečk ... in še mnogih reči, ki so jih izdelovali z veseljem pričakovanjem. Starši smo prispevali po svojih močeh, največ s kulinariko. Bazar je tudi letos potekal v Večnamenskem domu na Selah. Po kratkem uvodnem programu smo se potem morali kar potruditi do stojnic z izdelki, ker je bila precejšnja gneča. Učenci so sijali od sreče in so s ponosom sprejemali pohvale za lepo pripravljene stojnice z izdelki. Bila pa je tudi priložnost za druženje in klepet s sokrajani, kar se v tem predprazničnem vrvežu in vsakodnevnem hitenju prileže nam vsem.

Nevenka Knez: S prijetnim druženjem na bazarju smo s solidarnostjo in s svojimi drobnimi prispevki ponovno dokazali, da velja rek: "Zrno na zrno pogača, kamen na kamen palača." Ni ga lepšega kot prisrčen nasmeh na otroškem obrazu.

Ročno izdelane voščilnice

Kvačkani, pleteni in glineni izdelki naprodaj

Obiskovalci so se željni ogleda otroških stvaritev pogнали med stojnice, na koncu pa so nakup zaključili še pri "ta sladki stojnici", ki je bila zaradi raznovrstnega domačega peciva in piškotov dobro oblegana.
Foto: Nevenka Knez

Bazar so s kulturnim programom odprli učenci s folklornim in pevskim nastopom. Za popestrjeno vzdušje pa so poskrbeli mladi harmonikarji, ki mojstrsko obvladujejo raztegovanje mehov. Foto: Nevenka Knez

Nevenka Knez: "Po zaključeni prireditvi smo bili tako starši kot tudi učiteljice, ki so v organizacijo vložile ogromno truda, več kot zadovoljni, saj smo s skupnimi močmi kljub 'recesiji' uspeli zbrati dovolj sredstev, ki bodo namenjena našim otrokom iz socialno ogroženih družin ter za nakup dodatnih učnih pripomočkov, ki jih bodo učenci OŠ Sele-Vrhe vsekakor veseli."

Šport

Za telo in dušo

Marija Breznik

Ker se nam je poleg let na hrbet in dušo nabralo že marsikaj, ker nam boleznin in druge težave ne prizanašajo, nam pride prav sproščujoč pohod v planine. Čeprav že bolj počasen, zelo dobro dene. Tam si spočiješ dušo, pozabiš na tegobe, tudi misel na bolezen se nekam umakne.

Tako smo se na lepo sončno nedeljo podali na Uršljo goro pohodniki s Pernic. Ni nas bilo veliko, a zaradi tega vzdušje ni bilo nič slabše. Pot z Naravskih ledin nas je ogrela, tudi kakšna potna kaplja je

Perničani skup' držimo!

pritekla, a smo izgubljeno tekočino potem v koči pošteno nadomestili. Ob prijazni postrežbi in prijetnem kramljanju smo še dolgo posedeli in čas je kar prehitro minil. Nazadnje smo se sprehodili po gori in obiskali božji hram. Ob obisku cerkve se vedno zamislim, koliko trpljenja in žaljev je bilo treba tisti čas, da je lahko začela služiti namenu ... Prižgali smo svečke za varno vrnitev v dolino in za varen korak, kjer koli bomo hodili. Ker so jesenski dnevi kratki, smo

se morali vrniti v dolino. Lep dan in prijetno druženje sta bila pri koncu, vsi pa smo vedeli da ne bo dolgo, ko se zopet kam podamo.

Čeprav so perniški pohodniki pretežno kmečki ljudje, najdejo čas za druženje in sprostitev po težkem delu. Hvaležna sem jim, da tudi nas, ki že dolgo živimo izven Pernic, sprejmejo v svoje članstvo. Zelo radi se vračamo mednje, ker so Perničani prijazni in topli ljudje, ki skup' držijo.

Letošnji pohod od Litije do Čateža

Mirko Tovšak

Malo je vsakoletnih tradicionalnih pohodov, ki bi bili deležni toliko pozornosti kot ravno Levstikov pohod od Litije do Čateža. Udeležba pohodnikov je pred leti na rekordnem pohodu dosegla že število 25.000 udeležencev, sicer pa se je v zadnjih

letih na rekreativno prireditve praviloma podalo vedno več kot deset tisoč pohodnikov. Vsekakor je število udeležencev v veliki meri odvisno od vremenskih razmer na dan pohoda.

Levstikova pot od Litije do Čateža je zagledala luč sveta pred 27 leti, ko so

Nismo se ustrašili slabe vremenske napovedi.

prizadevni domačini začeli uresničevati idejo, da bi pot Frana Levstika, slovenskega pesnika in pripovednika, predstavili tudi številnim slovenskim pohodnikom, ki radi obiskujejo podobne množične rekreativne pohode. Ideja je padla na plodna tla, pot so primerno označili in od takrat dalje vsako leto na Martinovo soboto organizirajo ta množični pohod.

Letos so vremenoslovci na dan pohoda napovedovali izrazito slabo vreme. Zaradi teh napovedi je bila udeležba pohodnikov izredno nizka, saj so organizatorji na koncu pohoda ugotovili, da je bilo tokrat na poti od Litije do Čateža vsega 4.000 pohodnikov.

Kakor koli že, Mislinjčani smo skupaj

s planinci iz sosednjih planinskih društev sodelovali tudi letos. Če smo imeli prejšnja leta kar za tri avtobuse prijavljenih udeležencev, jih je bilo letos bistveno manj. Na koncu je ostalo le še 50 takšnih, ki jih slaba vremenska napoved ni zmotila. Resnici na ljubo je treba poudariti, da so se vremenoslovci vsaj za tisti del Dolenjske, kjer poteka Levstikova pot, krepko zmotili. Ko smo prišli na startno mesto v Litiji, je bilo sicer malo bolj kislo vreme, vendar so nas med potjo od časa do časa celo razveseljevali sončni žarki, dežja pa do 13. ure, ko se je začela zaključna slovesnost na Čatežu, sploh ni bilo. Med proslavo nas je za kratek čas sicer zmotila kratkotrajna nevihta, potem pa se je vreme zopet

ustalilo, tako da so organizatorji lahko v celoti izpeljali svoj predvideni program.

Vsekakor je bilo tudi letos med potjo prijetno. Na številnih stojnicah so nas pogostili domačini, čeprav je treba resnici na ljubo povedati, da imajo na nekaterih mestih kar zasoljene cene. Tako je na začetku poti liter domačega vina stal kar 8 evrov, čeprav dobro vemo, da ga kmetje na stojnicah ponujajo kar iz kleti in da ta prodaja ni nikjer evidentirana. Bolj smo se bližali Čatežu, nižje so bile cene. Vsekakor organizatorjem predlagamo, da nekaj ukrenejo, da bi bile cene na stojnicah zmerne in da bi bile na celotni trasi kolikor toliko enotne.

Spominski planinski pohod

Katica Javornik

Enajstega decembra je minilo leto dni, kar nas je zapustil naš dragi planinski prijatelj in vodja naše pohodniške skupine Štajga, Miran Brečko. V njegov spomin smo desetega novembra, ko bi praznoval šele svoj 46. rojstni dan, organizirali spominski pohod na njegov priljubljeni Kremžarjev vrh.

Zbralo se nas je preko 60 planincev in prijateljev. V koči pod Kremžarjevim vrhom smo prisluhnili mislim, ki jih je

Miran zapisal vsem nam v spodbudo in spomin:

"Dragi prijatelji, ljubitelji gora!

Ste se že vprašali, kaj je v nas in kaj v planinah, ptici na bližnji veji, prijatelju na gorski stezi, da si tolikokrat vzamemo čas eden za drugega? Da ta čas poneseemo daleč od vsakdanjih podob in skrbi, ki nas obkrožajo? Da zgodaj zjutraj vstanemo in ujamemo toplino sončnega jutra na planini?

Odgovor je preprost: na planini je lepo! In to je tisto, kar nas družijo – prepričanje, da je v gorah lepo, da nam gore kljub vsem naporom, odrekam in tveganjem, ki jih terjajo, nudijo doživetja, kakršnih ne moremo doživeti nikjer drugje. Če se jim zares posvetimo, nas gore nagradijo z bogastvom doživljanja, ki nima nobenega nadomestila. Tudi kupiti se ga ne da! Razgled z vrha, kamor nas je pripeljala žičnica, ni nikoli enak

razgledu, do katerega "štajgaš" v potu svojega obraza.

Za večino od nas, ki se štejemo za planince, so gore svet, ki je drugačen od doline, in prav zato gremo radi v gore. Ta drugačnost ni le strmina, ni le napor, ni le narava v svoji najbolj prvinski obliki. Drugačnost je tudi to, da so bile gore še pred kratkim svet, kjer ni veljala Prešernova ugotovitev, "da le petica da ime sloveče, da človek toliko velja, kar plača".

Neprecenljiva vrednota gora pa ni samo neokrnjena narava, neprecenljiva vrednota so medčloveški odnosi, je tovarštvo, prijateljski nasmeh ob poti, stisk roke na vrhu in radost v srcu, ki pomaga premostiti še tako obupno težavo! Neprecenljiva vrednota gora so skodle na strehah in kamniti stanovi, ki tistemu, ki si vzame čas, lahko povedo zgodbo skromnega življenja iz

Pohod na Kremžarjev vrh v spomin Mirana Brečka

preteklosti. So hribovske vasi in samotne kmetije, kjer se iz dimnikov še vije dim in kjer se na dvorišču še igrajo otroci. Je vse, kar je v gorah žlahtnega ustvaril človek v tisočletnem spoštljivem sobivanju.

Zato je zelo pomembno, da si ta čas vzamemo. Pomembno pa je tudi, kako si ga vzamemo. Če se nam že navsezgodaj mudi nazaj domov, nima nobenega smisla, da sploh startamo. To po navadi pripelje do osebne slabe volje, moti ostale, v najslabšem primeru pa se lahko na sami poti na goro in z nje tudi kaj zgodi. Vzemimo si čas, uležimo se med gorske rožice in sanjajmo! Zdaj boste

rekli, temu se je pa utrgalo, ampak eno je res. Le to je pomembno, kaj bomo nosili v spominu in srcu, tisto v žepu je le nujno zlo! To zlo je seveda za preživetje dandanes zelo pomembno, ampak vsakodnevne probleme bomo lažje reševali, če si bomo vzeli čas in si napolnili baterije.

Ko govorimo o vzgoji mladih, ne moremo mimo dejstva, da se je razumevanja gora mogoče naučiti samo v gorah. Z izkušnjami. Tega, kako začutiš prihajajočo nevihto, kako se znajdeš v megli in kakšna je globoka tišina, ki te objame, kadar gosto naletava sneg, se na

da naučiti iz knjig in tudi v predavalnici ne. Tega jezika naučijo človeka samo gore same, če jim podari eno najdragocenejših dobrin našega bivanja, to pa je čas. To je del šole gora, ki jo je dobro posredovati mladim, ki šele iščejo svojo pot v gore in v življenje. Ker pomembna je pot!

Vzemimo si čas že danes!"

Miran, planinski prijatelj si te zahvaljujemo, da si nam pokazal toliko lepih poti. Vedi, da si na vsakem pohodu z nami v naših srcih. Želimo si, da bi tvoj spominski pohod v novembru postal tradicionalen.

100 let Hedvike Ridl

Zlatko Škrubej

Hedvika Škrubej Ridl je letos praznovala 100-letnico rojstva. Rodila se je 3. oktobra 1913 v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Otroštvo je preživela na kmetiji. Bila je živahna deklica, kar je bilo za tiste skromne razmere redko, zato je bila družini v velik ponos. S petnajstimi leti se je začela učiti za šiviljo pri Pavli Mithans in čez dve leti začela s samostojnim delom. Po nekaj letih se je zaposlila pri Antonu Klingerju v Slovenj Gradcu, čez dve leti pa sprejela službo pri Viktoriji Suhodolnik, kjer je delala petnajst let.

Druga svetovna vojna ji je pustila kup grenkih spominov. Še posebej velik pečat ji je pustilo leto 1944, ko jo je zaradi suma sodelovanja s partizani gestapo zaprl. Po štirih tednih zapora v

Mariboru je za las ušla taborišču. Po končani drugi svetovni vojni je ostala doma in se preživljala s šivanjem.

Hedvika je izredno rada pela, zato se je po končani šoli priključila cerkvenim pevkam in pevcem v Šmartnem. Na koro

se je rodila tudi ljubezen do organista Ivana Ridla in leta 1961 sta se poročila.

Hedvika se je zelo mlada vključila tudi v prostovoljno gasilstvo in za svoje požrtvovalno delo prejela nekaj priznanj. Najraje se spomni dogodka, ko ji je upravni odbor zveze LRS leta 1951 podelil čin gasilske častnice v prostovoljnem gasilskem društvu.

Bila je tudi članica dramske skupine pri Kulturnem društvu Ivan Cankar v Šmartnem.

Njen optimizem in veselje do življenja jo spremljata še danes, čeprav živita z možem Ivanom skromno in samo od njegove pokojnine.

Eden od povabljenecv na njeno praznovanje jo je vprašal za recept, kako se dočaka tako visoka starost. "Recept je čisto enostaven," je rekla, "najpomembnejše je, da je človek skromen, pošten, ljubezniv in da ga vedno spremlja dobra volja."

Flektro Jim d.o.o.
Ravne na Koroškem Slovenija

ELEKTROTIM, d. o. o.
Dobja vas 189
2390 Ravne na Koroškem

Elektrotim želi bralkam in bralcem Viharnika ter svojim poslovnim partnerjem lepe in mirne božične praznike, v novem letu pa obilo zdravja, sreče in uspehov!

Naj bo leto 2014 svetlo!

Zgodovina, ki se ohranja

Mlini

Vančy

Foto: Zdenko Kupčič

Ob bistrem potočku je mlin, cin, cin ...
Ko mlinček ropoče in voda šumlja,
srce mi veselo igra, igra ...

Danes vse večkrat slišimo besedno zvezo "samooskrba s prehrano". Včasih, v moji mladosti in še prej, pa se je na tak način živelo in to je bil najbolj zanesljiv način, da so kmetje bili preskrbljeni s prehrabnimi dobrinami. Mednje je med prvimi gotovo spadal kruh, potem žganci, mleko in krompir.

O, saj je bilo še veliko drugih jestvin, ki pa le niso bile tako neobhodno potrebne za preživetje. Kruh je bil najbolj spoštovan in je pomenil nekaj svetega. Na vseh kmetijah se je sejalo žito: rž, pšenica, ječmen, oves in koruza, kar je pač glede na nadmorsko višino kje uspevalo. Vse te kulture so brez izjeme sejali kmetje z veliko zemlje in tudi bajtarji, ti pač v manjših količinah. Ko je bilo žito požeto, posušeno in zmlačeno, ga je bilo treba še zmleti, da so prišli do moke in je iz nje spekli kruh. Tudi tega so pekli pri vsaki hiši.

Za mletje pa je bil potreben mlin. Teh je bilo ob naših potokih kar veliko, delovali pa so tako, da je voda iz potoka poganjala mlinsko kolo, to pa sistem osi, in sicer je počasno vrtenje prešlo v hitrejše – vodoravna os je gnala pokončno, ta pa mlinski kamen (tudi ti sklopi so bili večinoma leseni). Ta je imel funkcijo ločevanja več frakcij zmletega zrnja – moka in razni zdrobi. Ti mlini so bili navadno postavljeni blizu strug potokov, voda pa je bila malo višje zajezena in po posebni strugi speljana proti mlinu. Pred njim je bila običajno po strmih lesenem žlebu speljana na mlinsko kolo. Obstajal je še eden od načinov akumuliranja vode, in sicer s posebnim jezercem ("tajhtom"), kjer se je voda zbirala in se je potem v času mletja usmerila v mlinski žleb. Po pripovedovanju starejšega občana z Ojstrice je samo ob Ojstriškem potoku nekoč stalo enajst takih mlinov, danes pa ni več nobenega. Jaževa gospodinja Majda jih je vzdolž potoka Velka, ki teče od Kozjega vrha do Drave, naštel deset,

Lonhtarjev mlin ob potoku Velka

čepprav je ta bistveno krajši od Ojstriškega. V spodnjem delu so obratovala še tri žage.

Prednost takih mlinov sta bila predvsem skoraj brezplačna energija in mletje po potrebi in želji. Bilo pa je kar nekaj vzdrževanja, in to ne samo mlina, še več so ga zahtevale vodne napeljave do njega, saj jim neurja niso prizanašala. Če si je potok v hujšem nalivu izdril novo strugo, je mlin kaj lahko postal odrezan od dostopa do vode, pogonskega vira.

Po pripovedovanju gospodarja Tonča so za mletje v mlinu morali plačati okoli 300 dinarjev ali pa je to odslužila žanjica z enim "šihtom". Koliko bi bilo 300 dinarjev danes, pa, žal, ne vemo ...

Spominjam se, kako so moji stari starši peljali žito v mlin. Običajno so to opravili pred prazniki velike noči, nekaj pa še pred božičem. Pridišali so, potem ko so že prinesli moko domov, po dimu, ker je v tistih časih bilo bolj hladno, pa so kje v kotu mlini imeli običajno majhno odprto ognjišče, da se je mlinar vsaj malo lahko pogrel. Že ta vonj me je navdajal z velikim veseljem, saj sem vedel, da bo kaj kmalu v našem domu zadišalo tudi po pogači iz sveže zmlete moke. Za rženi kruh je pa bila skrb, da je moralo biti moka vedno malo za vnaprej, če slučajno niso bili pravi pogoji za mletje. Kruh pa je le moral biti!

No, ti časi so se spremenili, kmetje so vedno bolj opuščali mletje, mlini pa so zaradi zoba časa in vedno prisotne vlage hitro propadali. S prijateljem Zdenkom sva na našem področju našla le še dva delujoča mlina: Lonhtarjev mlin na Ojstrici ob potoku Velka in Fethofov mlin

Fethofov mlin je ob Ojstriškem potoku.

Ponosen sem na svoj mlin.

na Viču.

S prihodom elektrike so si kmetje dali napraviti mlino kje na skednju ali posebnem prostoru blizu hiše. Prednost takega načina je bila predvsem neodvisnost od časovnega obdobja mletja; pač ko sta bila čas in potreba. Na kmetijah vedno manj sejejo žita, pa tudi

Nadaljevanje na str. 32

Sosed Ivo s svojim mlinom še vedno melje za domače in sosede.

oskrba s kupljeno moko je vse večja.

Mlin na pogon z električnim motorjem deluje skoraj popolnoma enako kot tisti na vodo, le da se v prenosnih mehanizmih sila iz hitro se vrteče spreminja v počasnejšo. Tudi sam sem si kupil starejši mlinček na električni pogon, ki sem ga moral malo popraviti in dodelati, a mi je zdaj v pravo veselje, ko si lahko po svoji želji zmeljem žito in tudi tako malo prispevam k samooskrbi. Hčerka pa potem iz sveže zmelte moke speče kruh, ki tako prijetno diši ... Tako prijetno, kot lahko diši le

Lepo ohranjen Lonhtarjev mlin

Bolj za popestritev kot kaj drugega pa je tu še mlin na veter. Tale stoji v Križeči vasi.

Slovenjgraške šole nekoč

Jože Potočnik, prof., svetnik

Vir fotografij: Potočnikova domoznanska zbirka

Svetovni dan učiteljev je 5. oktober. Odločitev o tem dnevu je bila sprejeta na mednarodni konferenci o izobraževanju leta 1993 v Ženevi. Mestna občina Slovenj Gradec med drugimi nagradami podeljuje tudi Vrunčeve nagrade in plakete za posebne pedagoške uspehe že 50 let, torej od leta 1963. Letošnje nagrajence smo predstavili v oktobrski številki Glasnika. Profesor in pisatelj Andrej Makuc je v njem zapisal nekaj aktualnih misli ob podelitvi Vrunčevih odličij.

Prav je, da obudimo nekaj spominov na Prvo osnovno šolo, ki je polnih 66 let

gostovala v Rotenturnu v času Avstro-Ogrske, Kraljevine Jugoslavije in druge Jugoslavije.

Graščina Rotenturn je dobila ime okrog leta 1542. Sredi 18. stoletja so jo prezidali v današnjo obliko lastniki Kulmerji. Na baročnem kamnitem portalu pri glavnem vhodu je letnica 1755.

Ker so nemški meščani zgradili svojo šolo (*šulferajn*), sedaj gimnazija, so občine Legen, Stari trg in Vrhe odkupile Rotenturn in v njem je bila od leta 1901 slovenska šola. Tudi po prvi in drugi svetovni do leta 1967, ko se je združila z drugo OŠ z imenom OŠ Franjo Vrunč. Leta 1992 je Slovenj Gradec dobil novo šolo na Kopališki ulici, ki deluje kot Druga osnovna šola, Prva pa je ostala na Štibuhu.

Graščino Rotenturn je leta 1988 prenovilo podjetje Progres in od leta 1995 so v njej prostori Mestne občine Slovenj Gradec.

Učiteljski zbor v šolskem letu 1935/36. Sedijo z leve: Franja Gorišek, župnik Jakob Soklič, Šolski upravitelj Leopold Kopač, župnik Ivan Jenko, Marija Arnuš; stojijo: Alojzij Mrovlje, ..., Mrovljetova žena, ..., Rajko Oglar, Antonija Vaupot, ..., Miroslav Veljak, ... in Alojzija Ernečič Tominec ...

Tudi po osvoboditvi je v prostorih Stare graščine ostala Prva osnovna šola. Starejši meščani se še spominjamo stare lipe in vodnjaka – "štepaha". Nekatere "štepihe" v mestu smo predstavili v Viharniku št. 5, 2010.

Na dvorišču Rotenturna oktobra 1934. Zaprisega vojaških obveznikov novemu kralju Petru II. Atentat na kralja Aleksandra I. Karadoreviča je bil 9. oktobra 1934 v Marseillu v Franciji. Ob njegovi smrti je bila žalna seja Mestnega občinskega odbora Slovenj Gradec, na kateri so bili prisotni člani občinske uprave in občinski odborniki. 10. in 13. oktobra 1934 je sledila druga seja, na kateri je bila "Zaprisega celoskupnega občinskega odbora Nj. Vel. Kralju Petru II". Sklenili so, "da se pogreba blagopokojnega kralja Aleksandra I. v imenu občine udeleži odbornik g. Rojnik Ivan in odbornik Rozman Vinko".

Rotenturn med obema svetovnimi vojnama. Ker je bila v njem šola od leta 1901 do 1967, so ta del mestne četrti s pravim uličnim sistemom leta 1930 poimenovali Šolska ulica.

Spomin na šolsko leto 1932/33. V srednji šoli so: Rajko Iglar, učitelj, Leopold Kopač, šolski upravitelj, Ivan Jurko, dekan in župnik v Starem trgu, in Miroslav Veljak, učitelj. Fotografijo je za Potočnikovo domoznansko zbirko prispeval prim. mag. Franc Verovnik, dr. med.

Šolski pevski zbori z učitelji glasbe so nepogrešljivi del vzgoje in izobraževanja. Njihova pesem ne pozna meja. Morda ste tudi vi zapeli v tem zboru ...

Alojz Podojsteršek Suhodolški Lojz

Vest, da se je nenadoma ustavilo njegovo plemenito srce, nas je razžalostila; zavedeli smo se lastne minljivosti in da ne vemo ne ure ne dneva, kdaj nas smrt more zvabiti v svoj objem, saj je tudi smrt del življenja.

Lojze se je rodil 5. junija 1951. Takrat sta se pri Suhodolnikovih hkrati zazibali dve zibelki, saj je z njim na svet prišla tudi Vida. Otroci Mojca, Pepi in Pavla so dobili brata in sestrico.

Leta zgodnjega otroštva so hitro minila in prva zadolžitev in skrb je bila pot v šolo. Za drobnega fanta je bilo dokaj naporno premagovati strmino do razborske šole.

Po končani osnovni šoli se je vpisal v kovinarsko šolo na Ravne. Ker iz Suhega Dola ni bilo ustreznih prometnih povezav, je stanoval pri stricu Gustnu v Šentjanžu pri Dravogradu. Šolo na Ravnah je uspešno končal. Izučil se je za rezkalca in prvo zaposlitev je dobil v Železarni.

Kmalu je moral k vojakom, takrat v Jugoslovansko narodno armijo. Leto in pol je služil v Zadru pri aviaciji. Dodeljen je bil v "avtoediničo". Pridobil je veliko znanj, ki so mu kasneje koristila. Po odsluženju vojaščini se je zaposlil v Slovenj Gradcu. Takrat je spoznal svojo življenjsko sopotnico, Bucijevo Štefko iz Sredem. Z njo se je poročil in novi dom začasno našel pri Bucijevih.

Leta 1977 se mu je rodil sin Primož. Mlada družina se je preselila v Slovenj Gradec. Tu je mlada starša leta 1981 s svojim rojstvom razveselila Valerija.

Lojze je s svojo družino rad prihajal med svoje v Suhi Dol in tudi v Sredme. Bilo je videti, da se ni mogel vzivetiv mestni vrvež. Pravzato je vedno želel, da bi se nekoč vrnil v Suhi Dol med svoje ljudi.

Domoljubje, ljubezen do domovine je imel v svoji zavesti. Dolgo je bil rezervni miličnik Postaje milice SG. Ko se je začela osamosvojitvena vojna leta 1991, je vedel, kaj je njegova dolžnost; dolžnost rodoljuba, kakršnen je bil on. Postal je policijski veteran in aktivni udeleženec vojne za samostojno Slovenijo. Bil je član Policijskega veteranskega društva, Sever

za Korosko. V času osamosvojitvene vojne je opravljal izredne naloge. Pomagal je soustvarjati novo Slovenijo in je v svoji pripravljenosti boriti se za domovino izpostavljal sebe in svojo družino. Tak je bil! Pravičen in pošten. Zanašal se je na zaslužek svojih spretnih rok, v podjetju je bil med sposobnejšimi. Zelo natančno je znal izdelati ali popraviti razne dele za stroje in automobile.

V Suhem Dolu si je tik ob žuboreči Suhodolnici uredil počitniško zavetje. Tja se je zadnje čase nešteto krat odpravil z ženo in hčerko. Sam je znal marsikaj postoriti, zato je vikend uredil tako, da so lahko tam počitnikovali in preživljali poletne dneve. Sploh zadnji dve leti, odkar je bil upokojenec podjetja Alba.

Pogosto se je vračal v svoj kottiček, kjer se je v miru spočil in okrevljal po poškodbah, ki jih je dobil zaradi šibkih kosti. Po dolgem bolniškem dopustu si je dobro opomogel, le da je še vedno moral previdno zastavljati korak. V dolgih dneh, ko je čakal, da bodo poškodbe zaceljene, je premišljeval o mladosti, o veselju, o druženju s prijatelji, ko je z ženo Štefko še lahko plesal. Vsi so ju občudovali, ko sta se urno sukala po plesišču, se z njima veselili in nazdravljali brezskrbnemu življenju. Bilo je lepo in veselo, ko so se mladi in stari radi družili, saj takrat ni bilo rivalstva in zapiranja v egoistične kroge. Spominjal se je mladostnih dni, ko je s prepričljivostjo odigral kar nekaj vlog s podgorsko amatersko gledališko skupino. Lepa so bila ta leta druženja.

Pred leti je Primož šel na svoje in si ustvaril družino. Tega je bil Lojze vesel. Ne da bi kaj olupševali, lahko rečemo, da je bil svoji Štefki ljubeč mož, Primožu in Valeriji skrben oče, nato pa že raznežen dedek. V njegovem naročju je velikokrat nastala prava gneča, ko so vnučki tekmovali, kdo bo dediju prej zlezal na kolena, kdo ga bo bolj objel in koga bo dedek bolj nežno požgečkal s svojimi brki. To je nepozabno.

V četrtek, 10. oktobra, je zadnjič poslušal žuborenje Suhodolnice, občudoval, kako jesen barva listje na drevju, preden ob svoji zrelosti ob rahlem vetru pade na mokra mrzla tla. Zadnjič nam je pohupal v slovo in pomahal v pozdrav, ko se je vračal s hčerko in ženo v mestno stanovanje.

Potem pa je kot jesenski list obležal na rosni zelenici. Plemenito in ljubeče srce se je ustavilo. Mali vnučki še dolgo ne bodo razumeli, kam je odšel dedek kar tako nenadoma; da ni več njegovih iskrivih oči in prijaznega pomirjujočega smehljala; da ni več njegovih "cukrečkov", ki jih je zanje imel skrite v svojih žepih. Pogrešali ga bodo tudi mali

prijateljski, otroci iz soseske, ki so se mu radi pridružili, kadar so ga videli sedeti na klopci. Tudi zanje je vedno bilo dovolj sladkih bombonov.

Da bi tudi ti malečki postali dobri ljudje, kakršnen je bil naš Lojze!

Naj tvoji duši da Bog večni mir in pokoj!

**Zlomil se je najčudovitejši cvet,
ko je ugasnil tvoj pogled,
lučke ljubezni trepetajo,
tvoje breze šumijo in tiho tožijo v vetru,
in skozi žalost oblakov je rahlo
posijalo sonce kot droben žarek
tolažbe zadnjega pozdrava.
"Saj sem v duši vedno z vami."**

V spomin

Dr. Stanko Stoporko 21. november 1993

Minilo je že žalostnih 20 let, odkar smo te izgubili; toda ostal je spomin nate, predragi in ljubeči mož, oče dedek in pradedek.

Vsi tvoji žalujoči: žena Dora, hčerke, sin Borut, vnuki, vnukinje, zeti, snahe

Hvala vsem, ki ga nosite v lepem spominu.

**Vsi, ki radi jih imamo,
nikdar ne umro,
le v nas se preselijo
in naprej, naprej živijo,
so in tu ostanejo.**

Edi Vošner
1956–2013

Z neizmerno bolečino v srcu smo se zadnjo soboto v septembru zbrali na mestu poslednjega slovesa, da bi se poslovili od Edvarda Vošnerja – Metingerjevega Edija. Vsaj v takšnih trenutkih, ko nas presune bolečina slovesa, vsakdo pomisli na minljivost človeškega življenja, marsikdo se vpraša, kdo sploh smo, kam gremo, ko se naša pot tukaj zaključí, kdo nam kroji usodo. Ko nas presune bolečina slovesa, se zavemo, da smo vsi samo ljudje, vsi smo si enaki od prvega vdiha, do zadnjega vdihljaja, kajti vsi moramo umreti. Eni prej, drugi kasneje, ne vemo ne dneva ne ure...

Edi se je rodil 19. 2. 1956 na Metingerjevi kmetiji, kjer je, skupaj s starejšim bratom Marjanom, preživel svoje otroštvo. Z Marjanom sta se zmeraj dobro razumela in sta svojo bratsko navezanost ohranila kljub veliki razdalji v bivanju. Lahko rečem, da bi bil njun bratski odnos lahko vzor marsikateremu mlademu danes. Otroška brezskrbnost pa je hitro minila, saj jo je kruto prekinila mnogo prehitra smrt očeta Edvarda, ki je izgubil bitko z zahrbtno boleznijo, ko je bilo Ediju komaj šestnajst let. Treba je bilo poprijeti za delo na kmetiji, ki je bila tedaj vse prej kot urejena. Ker pa je bil Edi delaven, iznajdljiv in prilagodljiv, se je po odsluženem vojaškem roku priučil mizarskega dela. Skorajda ni hiše v Šmiklavžu, kjer ne bi bilo česa, kar je Edi naredil iz lesa ali popravil, pa naj bo to v hiši, hlevu ali zunaj.

Ko je že mislil, da pač ni rojen pod srečno zvezdo, je v njegovo življenje posijal topel žarek, ko je spoznal Detečnikovo Marijano, s katero sta se 8. 5. 1982 poročila. Za Edija se je tedaj začelo življenje, polno sreče in upanja. Le ob takšni življenjski sopotnici je lahko imel toliko energije, da je zopet vnil življenje Metingerjevi kmetiji. Mlada gospodarja sta ves svoj denar in voljo vložila v obnovo kmetije. Že po nekaj letih so bili vidni rezultati dela; novo gospodarsko poslopje,

hiša, vzorno urejeni travniki, nova kmetijska mehanizacija ... Marijano je neizmerno ljubil in jo spoštoval, bila sta kot jin in jang, zmeraj skupaj, le skupaj sta lahko delovala kot celota. V zakonu sta se jima rodili hčeri Mirjana in Bernarda, na kateri je bil, od trenutka njunega prvega vdiha, neizmerno ponosen. Kadar je govoril o hčerah, so mu besede kar same vrele iz ust, na obrazu pa se mu je naslikal tisti znani izraz sreče. Bil je ati, kakršnega bi si želel vsak otrok – dober, ljubeč, zmeraj pripravljen pomagati, znal je rešiti vsako težavo, da njegovi punčki ne bi trpele. Zmeraj je poudarjal pomen izobrazbe, zato je bil neizmerno srečen, ko sta hčeri diplomirali na fakultetah, saj je vedel, da je njegova vzgoja dosegla svoj namen. Sledila so leta nepopisne sreče, najprej z rojstvom male Eme, ko je prvič postal dedek, pa poroki hčerk, ko ju je ves ponosen pospremil do oltarja in ju oddal zetoma, za katera je vedel, da sta hčeri prav izbrali, sledili sta še rojstvu vnukov Tilna in Matica ... Mala Ema bo dedija zelo pogrešala, saj je bila nanj močno navezana, zanj je bila kot punčica njegovega očesa.

Metingerjevi so tako uživali pravo družinsko idilo, saj je bilo pri njih vse urejeno, tako zunaj kot tudi znotraj. V njihovi hiši namreč nikoli ni bilo slišati povzdignjenega gospodarjevega glasu. Za to pač ni bilo potrebe.

Bilo je hladno, deževno torkovo jutro, ko se je nad njihovo hišo zgrnil oblak žalosti. Nenadoma, nepričakovano nas je zapustil ljubljeni mož, ljubeč ati in dedi, dober sosed, prijatelj ... in za seboj zapustil nenadomestljivo praznino. Je že res, da se z leti človek nauči živeti s takšno praznino, z dejstvom, da ljubljene osebe res ne bo več nazaj, da se je nikoli, res nikoli več ne bo mogel dotakniti, je objeti, ji povedati kako rad jo ima ... Pa vendar tudi po mnogih letih bolečina ne izgine, pri srcu še vedno boli...

Ljubljeni mož, ati, dedi, tast, nasvidenje nad zvezdami!

Njegovi najdražji

Slabih deset dni za slovesom od Edija pa nas je v sedemindesetem letu zapustila še draga mama, tašča, bica, prabica Marija Vošner. Hvalaji za vse, kar je storila za nas.

Zahvala

Hvala vsem, ki ste ju v tako velikem številu pospremili na njuni zadnji poti in darovali sveče in svete maše. Še posebej se zahvaljujemo družini Kuzman, Detečnikovim, Legnerjevim, družini Janeza Rožanca, družini Kušej, Aniti in Toniju Joštu, govorniku Jožetu Mirkacu,

praporščakom, pevcem za zapete žalostinke, župniku Tinetu Tajniku...

Hvala vsem in vsakomur posebej, ki ste nam v tako težkih trenutkih stali ob strani in nam še stojite!

Spomin

Franc Špegel

**Ljubezen ne pozna ne časa ne
prostora ...**

29. novembra 2013 je minilo 10 let, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek in tast Franc Špegel iz Starega trga pri Slovenj Gradcu.

Ob obujanju spominov, ki so ob žalostni obletnici še bolj živi, bolečina skeli, njegovo toplo dlan pa pogrešamo še močneje.

Vечно ga bomo nosili v srcu žena Jožica in sinova Milan in Branko z družinama.

Spomin

Cvetka Murko

4. 4. 1941–2. 12. 2012

Letošnji praznični december smo potomci in prijatelji Hinka in Cvetke Murko pričakali z bolečim spominom na lanski drugi december, ko je od nas za vedno odšla mama, babica in prijateljica Cvetka.

Na svojo bogato življenjsko pot je vstopila 4. aprila 1941 na lepi Mlačnikovi kmetiji na Selah kot sedma med desetimi otroki. Na kmetiji je bilo vedno veliko dela, tudi za otroške roke, še posebej potem, ko jim je umrl oče Florjan. Cvetki je bilo takrat komaj deset let. Pridna, vajena slehernega opravila, je na mamino željo po končani osnovni šoli ostala doma, pomagala bratu Roku, ki je prevzel posestvo, ter mami, ki je morala poskrbeti še za najmlajša otroka. Na samostojno življenjsko pot je stopila leta 1964 s Hinkom Murkom, s katerim sta nadaljevala in izpopolnjevala tradicijo dobre gostilne Murko v Slovenj Gradcu. Delo v kuhinji je bilo njena ljubezen, vse izpolnjene želje pa sta uresničili hčerki Barbara in Cvetka. Gostje, ki so prihajali v znamenito gostilno Murko od blizu in daleč, so Cvetko poznali kot gostoljubno, vedno nasmejeno, pridno in pošteno. Po letu 1974, ko se je k njej preselila njena mama Terezija in jo delno razbremenila dela v kuhinji, se je posvetila vrtu in rožam, kar je bila še ena njena velika ljubezen. Ljubezen posebne vrste, s katero je Cvetka dobro voljo prenašala na vse okrog sebe, pa je bilo prepevanje. S petjem je navduševala že odrasčajoča v zboru na Selah in na koru, kasneje pa se je pridružila petju v gostišču, kadarkoli se je tam prepevalo.

Leta so tekla, odrasli sta hčerki ter mami Cvetki podarili vnukinji in vntuka, ob katerih je spet črpala nove moči. Nenaдна in prehitra smrt moža Hinka pred dvanajstimi leti pa je zarisala boleče brazde v Cvetkino srce. Zalovanje je pospešilo njeno bolezen, a je ob skrbni in strokovni pomoči zdravnikov okrevala ter se upokojila. Še vedno pa se je redno zadrževala v gostilniški kuhinji, kjer je še marsikaj postorila. Videvali smo jo tudi v tenis klubu, zadnja leta pa

je našla sprostitev v klubu balinark.

Bila je optimistka do zadnjega diha, z veliko voljo in veseljem do življenja.

Zelo jo pogrešamo!

Hinko Murko

24. 5. 1934–2. 7. 1998

Desetletje in pol je preteklo letos 2. julija, ko smo se za vedno poslovili od dragega očeta, dedija, prijatelja, poslovnega partnerja Hinka Murka. S svojim delom in karizmo je v mestu Slovenj Gradec pustil pečat ene izmed osebnosti, ki sestavljajo nenapisan zbornik pomembnih meščanov.

Skoraj vso svojo aktivno delovno dobo je posvetil samostojnemu podjetništvu. Še ne dvajsetletnik je stopil 2. februarja 1954 na samostojno pot obrtnika kot lesni manipulant, nato pa leta 1959 zašel v gostinstvo. To je bila zanj prava izbira, saj je izhajal iz družine, ki je vodila furmansko gostilno na vstopu Koroške v mesto Slovenj Gradec. Na Rimskem vrelcu je opravil gostinsko šolo. Z mamino pomočjo, ki je obvladala neštete kuharske veščine, in zamisljivo ponudbi domačih jedi, med njimi sta mežerle in odojek, je gostilna z njegovim imenom zaslovela daleč naokoli. Seveda imajo pri tem zasluge tudi ostali družinski člani, predvsem žena Cvetka ter kasneje hčerka Cvetka z zetom Vinkom, ki so skupaj uresničili Hinkovo vizijo o družinskem podjetju. Nabave je opravljal sam, kar ni bilo vedno lahko. Marsikdaj je moral na dogo pot, tudi na Hrvaško, da je priskrbel zadostno količino prašičev, da je lahko zadostil povpraševanju gostov. Kakovost ponudbe gostilne Murko potrjujejo številna priznanja in plakete, ki jih je Hinko pridobil na kuliniarnih razstavah.

Kvalitetna ponudba jedi pa je zahtevala tudi kvalitetne objekte, zato so se Murkovi prvič lotili prezidav in širitve objekta leta 1970 ter nato še enkrat, leta 1990, prenovili in modernizirali gostinske prostore. Hinko se je ogrel tudi za zetovo zamisel o teniškem igrišču in bil ponosen

na množico rekreativcev, ki se je tam zbirala.

Upokojil se je leta 1993, vendar je bil še do konca življenja prisoten v gostilni, rad je poklepetal z gosti in s svojo prisotnostjo dajal imidž gostilni Murko.

Kot obrtnik je 26 let sodeloval v Obrtni zbornici Slovenj Gradec, kjer je opravljal funkcije od predsednika do člana izvršnega odbora in drugih organov. Nemalo komu je v tem obdobju pomagal pri izbiri in začetkih na poti obrtnika, predvsem mladim je rad svetoval. Bili so mu hvaležni.

V novozgrajeni hiši mu ni bilo dano živeti, prej se je moral posloviti. Hinkovo in Cvetkino delo nadaljuje hčerka Cvetka s svojim možem Vincencem. Hinkova slika na steni pa prijazno pozdravlja goste, kot daje med njimi.

**Francišek Lužnik –
Zaletenov Franc**
1930–2013

Vsako življenje napiše knjigo spominov, tako kot reka pusti sled od izvira v skritem kotičku do trenutka, ko se izlije v neskončno morje. Takšna je tudi pot življenja – nepredvidljiva, ob rojstvu zapisana. Ob tej neizprosni resničnosti človeške nemoči lahko mi samo molče z bolečino v srcu nemo pritrđimo. Naše življenje je krhko kot drobna snežinka, kot nitka svilena. Pride trenutek, ko snežinka izgine in se nitka pretрга. In pride trenutek, ko življenje omahne. Dežne kapljice, ki so rosile zemljo, so bile slišati še kot močnejša žalostinka, ko so v nedeljskem jutru odzvanjale novico, da je za vedno zaspal dragi mož, oče, dedek in pradedek Francišek Lužnik – Zaletenov Franc.

Njegova življenjska pot se je začela 3. oktobra leta 1930 z rojstvom mami Antoniji in očetu Rudolfu pri Zaletenu na Dravčah v družbi brata Avgusta. Njegova otroška in mladostna leta niso bila posejana z dobrotami, saj mu je staremu komaj 5 let umrl oče in po letih osnovne učenosti mu je načrte prekrizala še druga svetovna vojna. Njegove roke so morale zgodaj poprijeti za delo, ki ga na kmetiji nikoli ne zmanjka. Ni se mu zamerilo, vsako leto je imel rajc zemljo in travnike in vedno se je nasmejan vračal iz hleva. Cvetiči travniki in dišeča polja so bili še lepši, ko si je začel spletati gnezdo. Pri Kerniku pod Kremzarico je spoznal svojo življenjsko sopotnico Katarino. Ljubezen jima je podarila prvi sad, sina Mirka, in v cvetočem maju leta 1955, ko sta stopila pred oltar, sta jo še potrdila. Njun skupni dom pri Zaletenu je bil kmalu križan, saj je komaj šestmesečna hči Olgica odšla med angele. Življenje je teklo dalje in kmalu so otroci Marina, Ana, Franc in Vlado z njunih lic obrisali solzo bolečine. Večanje družine je v Francu nalagalo nov cilj: gradnjo doma in hleva. Polona pa je bila tista, ki je v njihov dom prinesla še nov ogenj in novo luč, ki je kazala pot v boljše življenje. Vsa njegova dela so bila svetel vzor otrokom, ki so si začeli ustvarjati družine, dedkovo veselje pa se je večalo, ko je

opazoval napredek in rast mladih družin, ki so jih dopolnili vnuki Danilo, Adriana, Enver, Boštjan, Katja, Flora, Larisa, Janja, Aljaž in Blaž ter pravnuk Mai.

Lidija Žvikart

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka, pradedka, tasta in botra se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v bridkosti slovesa stali ob strani in ga pospremili na poslednji poti na trbojsko pokopališče. Hvala tudi vsem sosedom, znancem in prijateljem, ki ste ga pospremili do večnega počivališča, in vsem za darovano cvetje in sveče ter izrečeno sožalje. Hvala tudi gospodu župniku Marku za opravljeno pogrebno slovesnost in cerkvenim pevkam za zapete žalostinke.

Zalujoci: Žena Katarina, sinovi Mirko, Franc in Vlado, hčerke Marina, Ana, Polona, vnuki in pravnuk

Finančno zdravje

Bernarda Dretnik, samostojna premoženjska svetovalka

Pogosto slišimo, da je finančni sistem za gospodarstvo pomemben kot krvni obtok za človeški organizem. Za gospodarstvo nepogrešljiv finančni sistem, ki se skozi čas napaja z vedno večjimi dolgovi po celem svetu in je povzročil hudo zastrupitev krvi. Razpad sistema se odlaga v prihodnost z različnimi drugimi dopiškimi substancami. Poskusi stabilizacije finančnega sistema prinašajo nepopravljive stranske učinke, predvsem razvrednotenje kupne moči denarja in močno gospodarsko depresijo.

FED in ECB sta omejena v poznavanju uničujočih učinkov neomejenega razmnoževanja denarja in neomejenega kreditiranja insolventnih institucij, ki imajo enak učinek kot nedovoljena poživila za zatiranje bolečine pri človeškem organizmu. Zdravljenje oslabiljenega in neozdravljivo bolnega organizma finančnega gospodarstva ni več izvedljivo s standardnimi zdravili za finančno industrijo. Sektor finančnih storitev mnogih držav nima nobenih zdravilnih substanc, ki bi jih lahko uporabil v močno zadolženem organizmu. Centralne banke in z njimi velike banke delujejo usklajeno v skupnem boju proti prekomernemu u prelivanju različnih valut v plemenite kovine ne glede na pravna in zakonodajna določila. Rast cene zlata bo vodila v končno uničujočo valutno krizo, v kateri bo pacient globalni finančni sistem preminil že od smrtonosnih stranskih učinkov zdravljenja.

Bančna industrija nima druge izbire, kot da dobiva čas, da to noro "doping igro" igra skupaj s centralnimi bankami. Vodilni akterji v finančnem sektorju tako skupaj prekrivajo hudo bolno stanje finančnega sektorja in pred ljudmi skrivajo uničujoče posledice svojih dejanj. Z brezobrestnimi krediti centralnih bank v poljubnih količinah se je pojavil mogočni razcvet delniških trgov, zgrajenih izključno na brezplačnem dolgu. Že pri prvem minimalnem povišanju obrestne mere se bo razcvet na delniškem trgu zrušil sam vase kot hišica iz kart. Investitorji bodo doživeli velike izgube, gospodarstvo pa kljub sklicevanju na boljšo prihodnost ne bo doseglo resnične, inflaciji prilagojene rasti.

Tudi politiki igrajo enako igro prekrivanja in olepševanja stanja, saj je znano, kdor pove po resnici, ta ni več njihov. Ljudje se hranijo s spodbudnimi slogani in praznimi obljubami, "dokler bo tako, bo še že nekako ..." Ne želijo slišati resnice in je niti ne poslušajo, ampak raje živijo v dvomih in upanju, da bo že kako. Koliko časa še? Načeloma lahko nastane eksplozivni požar z veliko škodo v vsakem trenutku.

Morda ga bo mogoče odložiti z velikimi državnimi represijami in uporabo prejšnjih ukrepov dopinga proti razpadu finančnega sistema, a le za nekaj časa. Nihče ni sposoben prepoznati časa razpada, pač pa spoznanje, da je sistem globalne finančne politike postavljen ob steno, kjer ni nobenega izhoda več.

Prepoznamo pa čas, ki prihaja v teh prazničnih dneh. To je čas notranjega umirjanja, pogleda vase, čutenja miru in ljubezni v srcu. Iskrenih besed, ki prihajajo iz globine. Čarobnost v željah, ki pomenijo lastni napredek, rast in plemenitenje ter košček mozaika v skupno dobro človeštva. Zazrimo se vase in v oči sočloveka, dovolimo, da čutimo, in iz naše globine naj prihaja vrelc pristnosti. Samo iskrene želje in misli se uresničujejo. Kjer je močna želja, sta tudi volja in doslednost za spreminjanje vrtiljaka življenja. Bodimo notranji bojevniki, spreminjajmo sebe in svet se bo spreminjal okoli nas. Zaupajmo sebi, intuiciji, dovolimo si, da živimo ta trenutek, smo prisotni, čutimo bitje svojega srca, dihanje in dotik. Ne jokajmo za preteklostjo in ne hitimo za dogodki, ki jih še ni in jih morda nikoli ne bo. Ta trenutek je samo enkrat. Uživajmo ga v preprostosti, sobivanju z naravo in njenimi cikli. Vsak trenutek je lahko nov začetek, zato ni treba čakati vedno na novo leto, ampak začnimo živeti in čutiti življenje sedaj, to sekundo.

Ta trenutek je zdaj, zacvetimo skupaj z letom 2014!

Tip 500?

Vrste moke

Boštjan Jurič

Verjetno skoraj vsaka starejša gospodinja ve, kaj pomeni npr. 'pšenična moka tip 500'. Nasprotno pa v mlajši generaciji težko najdemo koga, ki bi mu to kaj pomenilo. Da je zmeda še večja, poznamo še delitev na 'ostro' in 'gladko' moko.

Stvar je takšna: tip moke (npr. 500, 850, 1600 ...) označuje vsebnost mineralnih snovi v njej. To pomeni, da bi ob sežigu 100 g moke tipa 850 ostalo 850 mg pepela. V praksi je pšenična bela moka tip 400 ali 500 pridobljena iz jedrnega dela zrna, kjer je vsebovan najkvalitetnejši gluten ali lepek, ki z zadrževanjem fermentacijskih plinov v testu omogoča njegovo vzhajanje, vsebuje pa tudi veliko škroba. Zato s takšno moko lahko naredimo najbolj rahlo testo, je pa na drugi strani precej revna z vitamini, minerali in vlakninami. Ti so v bolj zunanjih plasteh zrna. **Višja, kot je torej številka tipa moke, večji del zrna je v njem vsebovan.** Polbela pšenična moka je tip 850, tip 1100 in 1600 pa pri pšenici označujeta t. i. črno moko. Prehransko najbogatejša je seveda polnozrna moka (tip te moke bi bil približno 1800–1900).

Tudi pri rži obstaja analogna delitev: bela ržena moka je tip 750, polbela tip 950 in črna tip 1250 in 1600.

Kar pa se tiče delitve na ostro in gladko oz. mehko moko, je ta precej enostavnejša: če je moka ostra, to pomeni, da je mleta bolj grobo kot navadna oz. gladka moka. Z njo so izdelki nekoliko bolj rahli.

Da ne boste mislili, da je to vse. Obstaja tudi razlika med krušnimi in nekrušnimi vrstami moke. O tem pa raje kdaj drugič.

Najbolj običajna gladka bela moka

V srcih se želja rodi
po miru, ljubezni, dobroti
za vse ljudi.
(Srčko Kosovel)

Lep Božič,
v novem letu 2014 pa veliko zdravja, miru, uspehov
in sreče, želimo vam in vsem, ki jih imate radi.

županja Marijana Cigala s sodelavci

Gremo skupaj naprej!

*Viharnik vam želi
miren božič in
uspešno ter srečno
novo leto 2014!*

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritržnik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan, prof.

Uredniški odbor:

Marta Krejan, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Mateja Uršnik

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

„Pogled z Olševe proti Kamniško-Savinjskim Alpam“
Foto: Polona Moličnik

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za Informacije z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Zlatko Škrubej

Za šalo ali zares?

POBEG

Zajec med sprehodom po gozdu sreča želvo brez oklepa. Vpraša jo: Ja, kaj se je pa tebi zgodilo? Želva pojasni: Pobegnila sem od doma.

ZANIMA GA

Janezek pokliče očetovega šefa: Dober dan. Vi ste šef mojega očeta, kajne?

- Sem. Kaj bo dobrega?
- Veste, zanima me, kaj pravzaprav ste? Osel, pavijan ali svinja?

NEZASLIŠANO

Hčerka potoži mami: Mamica, tako sem žalostna, noseča sem.

- Kje pa si imela glavo, smrklja neumna? se razjezi mama.
- Pod volanom! reče hčerka.

DOBRO VPRAŠANJE

Pred vojaško kadrovsko komisijo: Kretič, v katero enoto želite?

- V generalštab.
- Ste nori?
- Je to pogoj?

KVIT

V gostilni Jože vpraša prijatelja: Kaj bi rekel, če bi se spravil na tvojo ženo?

Prijatelj neprizanesljivo: Rekel bi le, da sva si kvit.

LETEČI ZAJEC

Jure preverja inteligenco lovca Karla: Kaj nosi leteči zajec na hrbtu?

Lovec Karel se ne zmede: Neumno vprašanje! Orla!

NIKOLI JU NI

Polde vpraša prijatelja: Kaj imata skupnega policist in bankovec za 100 €?

- Hm, pojma nimam.
- Nikoli ju ni pri roki, ko ju najbolj potrebuješ.

ZADOVOLJSTVO

Med seksom se razjezi fant na dekle: Veš kaj, med seksom ti pa res ni treba jesti jabolka!

Ona odvrne: Zakaj pa ne? Eno zadovoljstvo pač moram imeti!

BOLJ POGOSTO

Prijatelja upokojenca sedita na klopci v parku in modrjeta:

Da, da, najlepši na svetu je seks!

- Meni se pa zdi silvestrovanje lepše.
- Zakaj silvestrovanje?
- Silvestrovanje je bolj pogosto.

PRESENEČENJE

Ko se Jure vrne iz šole, mama izprazni njegovo šolsko torbo in presenečeno obstane: Od kdaj pa ti kadiš?

- Od prvega seksa dalje.
- Kaj, tudi seksual si že? Kdaj?
- Se ne spomnim dobro, se bil preveč pijan.

NA ŽALOST

Mož vpraša ženo: Zakaj mi nikoli ne poveš, ko doživiš orgazem?

Žena odvrne: Ker te takrat nikoli ni doma.

DOBRO PIJAN

Prijatelja popivata v gostilni, pa reče eden: Poglej Jožeta tam, kako pijan je.

- Vidim, tako pijan je, da je začel osvajati svojo ženo.

NEZASLIŠANO

Ko je kmet, ki je prišel v javno hišo, izvedel za ceno javnih storitev, je onemel: Toliko? A ste nori? Za ta denar si lahko kupim dva prašiča.

Takoj dobi odgovor: Lahko, če vam bo z njima lepo.

NAŠA ZAKONODAJA

Po dolgem času se srečata znanca v mestu, pa vpraša eden: Kako kaj živiš?

- Hm, službo na srečo imam, malo pa še delam naokoli, da preživim.
- Res, pa veš, da je delo na črno kaznivo?
- Vem. Toda, če župan lahko opravlja tri dobro plačane službe, bom še jaz za golo preživetje delal na črno.

KOT VEDNO

Martin vpraša prijatelja: Kaj boš delal v nedeljo popoldan?

- To kar vedno.
- In kaj je to?
- Trgal bom listke za loto.

DOBER NASVET

Prijatelja modrjeta, pa vpraša eden: Kaj si mora kupiti samski moški?

- Kaj?
- Yugeca. Lahko ga bo porival, pa še dobro kuha.

Vsaka beseda, vsak pogled, vsako dejanje in vsak nasmeh lahko prinese srečo drugim ljudem. Vsak trenutek je lahko nov začetek. Velika upanja ustvarjajo velike ljudi, zato radostno pojdimo naproti novemu letu 2013.

Da bi se Vam in Vašim najdražjim uresničila mnoga pričakovanja, vam želi župan Občine Ribnica na Pohorju Srečko Geč.

"Jutri je najpomembnejša stvar v življenju, prihaja k nam opolnoči – zelo tiho in upa, da smo se kaj naučili od včeraj."

Naj bodo praznični dnevi čas osebne sreče, v novem letu pa svojim občanom želim vse dobro.

Boris Kralj, župan Občine Muta

Drage občanke in občani!

**Želimo vam mirne
in lepe božične praznike
in čim bolj prijazno leto 2014!**

Županja Občine Črna na Koroškem
mag. Romana Lesjak s sodelavci

Foto: Tomo Jesenicnik

Z Vami, vsak dan, na
mnoga leta.
Srečno 2014!

**LESO MASIVNE
TEKA LESENE
HISE**

Pri Mohorjanu izšla petdeseta knjiga

Jožko Kert

KD Mohorjan Prevalje vse od ustanovitve društva (1997) poleg rednih dejavnosti svojih kulturnih sekcij in projektov (Glasbeni abonma, Sušnikovi dnevi, Zborovski festivali ljudske pesmi, likovne dejavnosti) izdaja tudi knjige. V šestnajstih letih delovanja društva smo izdali 50 knjižnih naslovov in vrsto drugih drobnih tiskov.

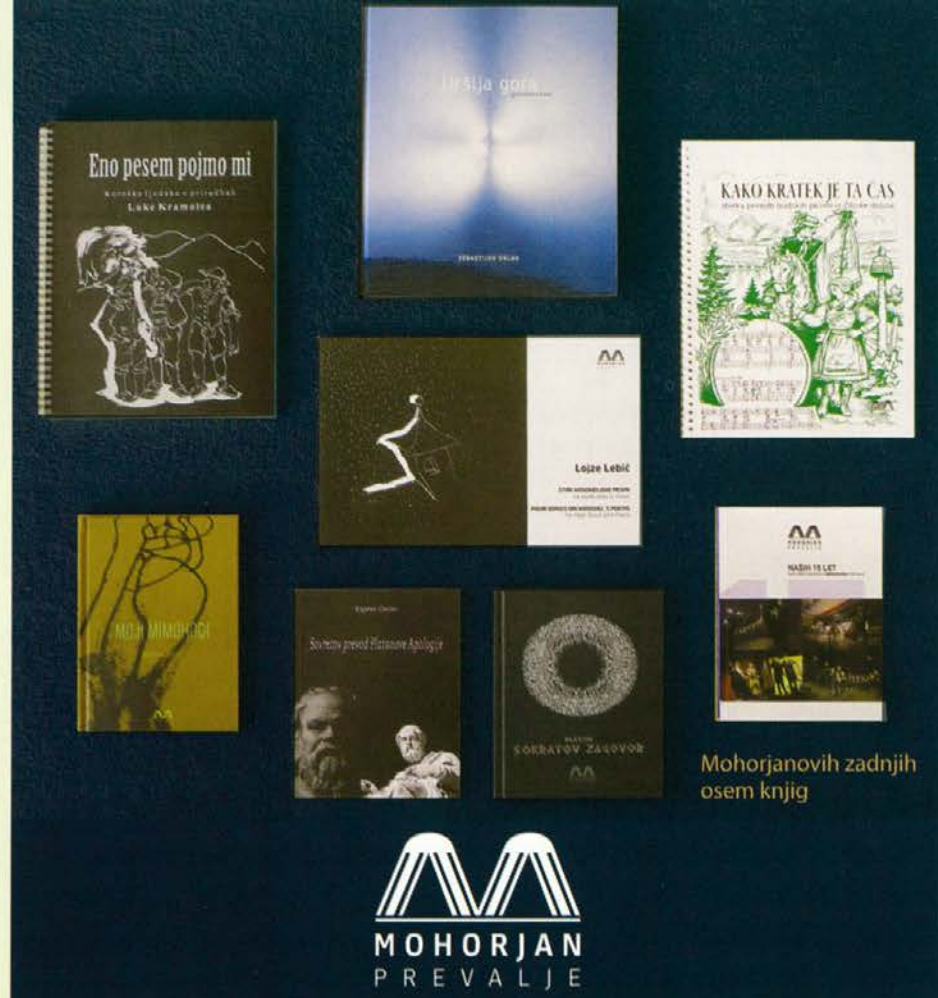
Z izdajanjem knjig ohranjamo spomin na Mohorjevo iz Celovca, ki je pribežala na Prevalje in v letih 1919–1927 tukaj natisnila okrog devetdeset knjižnih naslovov; v skupni izdaji blizu dva milijona knjig.

Avtorji izdanih del so domačini (razen dveh), dela so s področij besedne in glasbene umetnosti, znanosti, narodopisja, pomembna za domoznanstvo koroške krajine.

Samo letos smo mohorjani izdali že osem knjižnih naslovov, dve knjigi bosta izšli v decembru. Petnajstletno delo društva smo zapisali v knjižici Naših 15 let. Izdali smo tri glasbene edicije: Kako kratek je ta čas, zbirko ziljskih ljudskih pesmi, Lojzeta Lebiča Štiri Kosovelove pesmi za visoki glas in klavir, diplomantka muzikologije Ajda Plešej Hovnik pa je uredila notno zbirko Eno pesem pojmo mi, koroške ljudske v priredbah Luke Kramolca. Ob letošnjem jubileju pisatelja Marjana Kolarja smo izdali njegovo kratko prozo Moji mimohodi.

Še posebej smo veseli izdaje – ponatisa knjige Platon – Sokratov zagovor. S ponatisom tega pomembnega Platonovega dela smo obeležili devetdeseto obletnico izdaje te knjige pri takratni Mohorjevi na Prevaljah (1923). Akademik prod. dr. Kajetan Gantar je za ta ponatis prispeval obsežno spremno besedo Sovretov prevod Platonove Apologije, kar je pomembno obogatilo ponatis tega dela.

Kot petdeseto knjigo smo izdali fotomonografijo Sebastijana Oblaka

Mohorjanovih zadnjih osem knjig

MOHORJANOVIH 50 KNJIG

Uršlja gora – presežni svet. V njej je zbranih nad dvesto umetniških fotografij, sad avtorjevega več kot petnajstletnega fotografskega dela. Knjigo je uredil priznani fotograf Tomo Jeseničnik. Folklorno društvo Holmec (Prevalje) bo v decembru pri Mohorjanu izdalo dve knjigi: Oblačilno kulturo v Mežiški dolini dr. Marije Makarovič in Tomaža Simetingerja Plesno kulturo na

Koroškem. Zajetni knjigi sta pomemben prispevek v narodopisno zbirko naše doline in za celotno slovensko folkloristiko. Za letošnji bogat knjižni načrt smo mohorjani uspeli na razpisih pridobiti tudi nekaj finančnih virov. Izdaje nekaterih knjig so sofinancirali Ministrstvo za kulturo, JSKD, Občina Prevalje in pisatelj Marjan Kolar.

»Češki večer«

Dijaki 4. letnika programa Gastronomija in turizem (4. GTT)

V torek, 3. 12. 2013, smo slovenjgraški dijaki 4. letnikov programa gastronomija in turizem organizirali prireditev Češki večer. Pod vodstvom profesorjev smo se že na začetku šolskega leta začeli pripravljati na ekskurzijo v Prago, ki smo jo izvedli v oktobru, s tem da smo pripravili predstavitve tem, povezanih s tem krajem.

Po ekskurziji, kjer smo videli prelepo Prago, vse njene znamenitosti ter tudi Češki Krumlov, smo se začeli pripravljati na naš Češki večer. V kuhinji smo po svojih najboljših močeh pripravili češke jedi, kot so golaž, slivovi cmoki, marlenka in muffini s temnim pivom, poleg jedi pa smo seveda postregli še z značilnim pivom Staropramen in temnim pivom Kozel. Pripravili smo tudi 20-minutni program, v katerem smo predstavili znamenitosti ter svoje izdelke na to

Gneča na "Češkem večeru"

temo. Na prireditev smo povabili svoje starše ter se izkazali v svojih sposobnostih vodenja, organiziranja izletov in tudi kuhanja.

Dijaki smo s svojimi izdelki zelo zadovoljni, pohvalili pa so nas tudi starši, ki so se nam pridružili na Češkem večeru. Ne bi pa nam uspelo brez pomoči in nadzora profesorjev, predvsem Janka Uršnika, ki je prevzel nadzor nad

Češke dobrote

celotnim dogajanjem, Olge Jeznik, ki nas že četrto leto uči predstavitve izletov, Petra Hergolda in Romana Založnika, ki sta nam priskočila na pomoč pri znamenitostih Češke, da smo jih pravilno predstavili. Pri delu v kuhinji sta nam največ pomagali Dragomira Šavc in Bernarda Klančnik, ki sta prispevali tudi k okrašanju prostora ter pripravi in postrežbi naših jedi.

Koroška v besedi – dvojezični literarni natečaj

Mateja Rihter

Mestna občina Pliberk je letos že četrtoč razpisala dvojezični literarni natečaj Koroška v besedi.

Novembrsko nedeljo dopoldne je bila v Muzeju Wernerja Berga v Pliberku zaključna prireditev s podelitvijo nagrad. Organizatorica natečaja Eva Maria Verhnjak Pikalo je povedala, da je svoja besedila poslalo 52 avtorjev, prispevki pa

so zelo kvalitetni. Na natečaj je prispelo 37 prispevkov v nemščini in 15 v slovenščini. Strokovna žirija je izbrala najboljša dela. Prvo mesto v kategoriji proza je dosegla Miriam Auer, prvo mesto v kategoriji lirika pa David Bandelj. Oba sta svoje literarne izdelke tudi predstavila – Miriam v nemščini, David pa v slovenščini. Besedila nagrajenih

avtorjev so dostopna na spletni strani občine Pliberk. Lepa prireditev je v prijetno okolje muzeja privabila veliko število obiskovalcev.

Koroška v besedi

Za pročeljem stare kavarne se skriva tisoč stvari

Ivan Rus

Foto: Cvetka Miklavc

Pogovor z Ivanom Rusom

Letošnjega, dvanajstega literarnega natečaja območja izpostave JSK Radlje ob Dravi, s tematskima naslovoma Kava za dva in V (stari) kavarni, se je udeležilo enajst literatov. Osem s prozo, trije s poezijo. Delavnico je vodila gospa Dragica Vesković.

V predstavljenih zgodbah se junaki in junakinje spoprimejo z mnogimi preizkušnjami. Ivana Čreslovnik se v kratki zgodbi z naslovom Kava za dva odločno spopade z revščino in si kljub preprekam pridobi izobrazbo. Ivana Hauser na brezskrbnih počitnicah na Jadranu doživi prve ljubezenske izkušnje – naslov njene zgodbe je Pepelka v prinčevem oklepu. Pripovedovalec Aleš Tacer čaka na ločitveno razpravo na sodišču v črtici Natakar, dve kavi, prosim. Soseđa Franc in Bauh pisca Ivana Rusa se v Kvartanju spreta zaradi goljufanja pri kartanju. Marjeta Vitrih v zabavnem dialogu, napisanem v dialektu, z dvema osemdesetletnikoma obuja spomine na aktivna leta. Naslov njenega dela je

Srečanje. Pisec Jože Prednik v delu Guštanj-Ravne, nekoč davno opisuje nastanek ravskega Doma železarjev. Ana Viktorija Urh na svoj način reši zapletene odnose z možem v Kavarni življenja, Martina Osrajnik pa govori o Zrahljanih vezeh. Marija Viltušnik Vais in Malči Kvasnik sta se predstavili s petimi pesmimi, Marija Mrakič pa s tremi. Dragica Vesković je delavnico vodila profesionalno, vse skupaj pa je na prireditvi odlično povezovala Lidija Verdnik.

Program je popestril glasbeni trio Trio Diversano.

Velika zahvala Cvetki Miklavc, koordinatorki OIJSKD Radlje ob Dravi.

Cvetje v jeseni s Tanjo Zajc Zupan

Ivan Rus

Foto: Petra Kobold

Medgeneracijsko društvo Lučka je organiziralo koncert Cvetje v jeseni s Tanjo Zajc Zupan. Organizatorica je bila predsednica MD Lučka Petra Jamnik Kobolt.

Koncert se je odvijal v Kulturnem centru Ravne. Tu smo se še zbrali lučkarji, člani Sreče iz Slovenj Gradca, Jeseni iz Dovž, ravenskih Solzice in člani iz doma starostnikov s Prevalj. Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Tanja Zajc Zupan nam je na citre zaigrala nekaj znanih melodij, manjkala ni niti tista iz filma Cvetje v jeseni. Njena hči Ana je recitirala svoje pesmi.

Na noge nas je spravila Brigita Vrhovnik Dorič. Kako lepo je zapela in

Tanja Zajc Zupan in Brigita Vrhovnik Dorič

tudi zajodlala je eno. Nima zastoj naziva kraljica jodlanja.

Tudi ob nastopu pevca Hervina Jakončiča so se nam ogrele dlani. Moral

je še dodatno zapeti dve pesmi. Najbolj mi je bila všeč priredba Leeja Marvina, zelo lepo ga je posnemal.

Hvala organizatorki za zelo lep večer!

Priprave na osmo licitacijo vrednejšega lesa v Sloveniji že potekajo

Društvo Lastnikov gozdov Mislinjske doline in Zveza lastnikov gozdov Slovenije v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije v začetku leta 2014 organizirata že osmo licitacijo vrednejših sortimentov v Sloveniji, ki bo tudi letos potekala v Slovenj Gradcu. Organizatorji tudi tokrat želijo kupcem predstaviti najkvalitetnejši les iz naših gozdov, in ga tudi kar najboljše prodati.

Tabela 1

Leta	Pokrivanje % površin gozdov v Sloveniji	Povprečna poraba sadik na leto	Posajene sadike/ha gozdne površine
1963 do 1975	5,1 %	650.850	10,77
1976 do 1992	11,5 %	1.363.750	10,03
1993 do 1996	15,7 %	317.060	1,70
1997 do 2011	20,1 %	348.080	1,46
2012 in 2013	59,8 %	216.645	0,31

Vse lastnike gozdov, ki bi s prodajo sortimentov radi sodelovali na licitaciji, prosimo, naj pred izbiro lesa za prodajo na pomoč pokličejo gozdarskega strokovnjaka (revirnega gozdarja), ki bo svetoval tako pri izbiri kot tudi pri krojenju lesa. Paradni drevesni vrsti sta še vedno gorski javor in oreh, zaželene pa so tudi sadne in druge redke drevesne vrste.

Pomembna ni količina, temveč kakovost lesa!

Novosti:

- najmanjša ponudba kupcev – 70 EUR/m³
- obvezna prevoznica – tudi za hlode z negozdnih površin (v izogib komplikacijam pri prevozu)
- zaželen je PEFC certifikat (seveda tudi FCS, kdor ga ima)

Za vsa vprašanja v zvezi z izbiro dreves za posek naj se zainteresirani ponudniki visoko kakovostne hlodovine posvetujejo s svojim revirnim gozdarjem, v zvezi z organizacijo prevzema sortimentov pa je na voljo kontaktna oseba pri najbližjem društvu lastnikov gozdov oziroma pri Društvu lastnikov gozdov Mislinjske doline: Jože Jeromel, tel. 041 321 099, Zvezi lastnikov gozdov Slovenije: Jože Mori, tel. 041 657 546, e-naslov joze.mori@siol.net.

Jože Mori

Drage občanke in spoštovani občani, v imenu mestnega sveta in občinske uprave Mestne občine Slovenj Gradec vam želim lepe in mirne božične praznike ter veliko sreče, zdravja in zadovoljstva v letu 2014.

Andrej Čas, župan Mestne občine Slovenj Gradec

Foto: Janez Bauer

So poti, ki vodijo v nove kraje,
so poti, na katerih se marsikaj doživi,
so poti, ki vodijo v nova spoznanja,
in so poti, ki vodijo v srca ljudi.

Občanom Občine Podvelka in bralcem
Viharnika želim
vesele božične praznike in srečno 2014.

Anton KOVŠE,
Župan Občine Podvelka, s sodelavci

Vsem lastnikom kmetijskih in gozdnih zemljišč ter njihovim družinskim članom se zahvaljujemo za sodelovanje in želimo vesele, mirne božične praznike ter srečno, zdravo in uspešno novo leto 2014!

Lovci Koroške lovske zveze in Pohorskega lovsko upravljavskega območja

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga Slovenj Gradec želi svojim članom, kmetom, poslovnim partnerjem, kupcem in zaposlenim vesele božične praznike in zdravo ter uspešno leto 2014!

Foto: Zdenko Rupčić

**Božič naj prinese mir in zadovoljstvo, novo leto pa optimizem, upanje in čim več uresničenih želja!
Srečno 2014!**

GLI d.o.o.

Gozdno lesni inženiring

***Ne preteklost ne prihodnost,
energijo in ideje nam dajeta
sedanjost in tisto, kar nas
obkroža. To smo mi!
Dajmo eden drugemu točno
tisto, kar potrebujemo!
Srečno 2014!***

Foto: Primož Grego

**Spoštovane občanke in občani,
naj bodo prihajajoči prazniki srečni in polni topline, novo leto pa naj nam prinese novih upov in moči ter izpolni naša pričakovanja.**

**Vse najlepše v letu 2014
Vam želi**

**Župan Občine Mežica
Dušan KREBEL s sodelavci**

Kljub negotovim razmeram, v katerih živimo, ohranimo optimizem in vedrino. Verjamem, da svet ni dober in ne slab, ampak takšen, kot ga naredijo ljudje, zato se lahko spremeni na bolje. Naj nam leto 2014 prinese veliko takšnih sprememb, ki jih bo zmogel vsak izmed nas, predvsem pa tisti, ki so za to najbolj odgovorni.

**Prijetno praznovanje božiča in novega leta ter vse dobro v novem letu 2014 Vam želi
Franc Šilak,
župan občine Mislinja s sodelavci.**

VEP SVETOVANJE

VARSTVO PRI DELU. VARSTVO OKOLJA. POŽARNA VARNOST.

**Lep in miren božič
ter varen korak
v letu 2014!**

študijska knjižnica
DZ 05
VIHARNIK
2013

KOROSKI OSREDNJI NJUJZNIK
RAVNE

070.489(497.12 Slovenj Gradec)

3017532

COBISS

Ojje za mesanico ob nakupu motorne
žage HUSQVARNA 560 XP (914,00 €)
ali HUSQVARNA 562 XP (935,00 €)
gratis

Radlje ob Dravi

LESOT
TEKA

Hlače Husqvarna Tehnical 20 A ob
nakupu motorne žage HUSQVARNA
372 XP (1076,65 €) gratis

Srajca Husqvarna in čelada Husqvarna
Classic ob nakupu motorne žage
HUSQVARNA 450 e (598,81 €) ali
HUSQVARNA 555 (730,99 €) gratis

HUSQVARNA 543 XP, akcijska cena:

599,00 €

Husqvarna®

Lesoteka trgovine in Husqvarna
želijo vsem strankam,
poslovnim partnerjem ter
bralkam in bralcem Viharnika
miren božič in srečno novo leto!

POOBLAŠČENI PRODAJALEC IN SERVISER

3,4, ZDAJ!

Želimo, da vam v novem letu
uspe v dlan ujeti neskončnost
lepih trenutkov.

Srečno, zdravo
in uspehov polno leto 2014!

080 19 20
www.ZavarovalnicaMaribor.si

